

Skruttiga eller hållbara mopedbilar-
En semantisk undersökning om flickors och pojkars ordval

Anna Saarinen
Tammerfors universitet
Enheten för språk, översättning och litteratur
Nordiska språk
Avhandling pro gradu
April 2015

Innehåll

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	3
1.2 Material	5
1.3 Metod.....	6
2 Tidigare forskning.....	8
3 Semantik.....	12
3.1 Semantik och dess grundbegrepp.....	12
3.2 Semantiska fält	17
4 Kön och språkutveckling	19
4.1 Begreppen kön och genus	19
4.2 Språkförmåga och språkutveckling.....	21
5 Skola och språk	23
5.1 Flickor och pojkar i skolan.....	23
5.2 Skrivandet i skolan.....	25
5.3 Ordinlärning	26
6 Ordklasser- teoretiska och metodologiska överväganden	28
6.1 Substantiv	28
6.2 Verb	30
6.3 Adjektiv	31
7 Analys.....	34
7.1 Substantiv	35
7.1.1 Fordon.....	36
7.1.2 Trafikord.....	39
7.1.3 Personbetecknande substantiv.....	42

7.1.4 Familj	45
7.1.5 Nackdelar med mopedbilkörandet.....	46
7.1.6 Fritid.....	48
7.1.7 Ekonomi.....	50
7.1.8 Övriga.....	51
7.1.9 Sammanfattning av substantivanalys	53
7.2 Verb	55
7.2.1 Logiska fältet.....	55
7.2.2 Psykiska och sociala fältet.....	56
7.2.3 Fysiska fältet.....	57
7.2.4 Sammanfattning av verbanalys.....	60
7.3 Adjektiv	61
7.3.1 Relativa adjektiv	62
7.3.2 Absoluta adjektiv	72
7.3.3 Sammanfattning av adjektivanalys	76
8 Diskussion	78
Litteratur.....	81
Bilaga 1	85
Bilaga 2	86
Bilaga 3	87

Tampereen yliopisto
Pohjoismaiset kielet
Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö
Saarinen, Anna: ”Skruttiga eller hållbara mopedbilar-
En semantisk undersökning om flickors och pojkars ordval”
Pro gradu –tutkielma, 80 sivua + liitteet (3 sivua)
Huhtikuu 2015

Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää millaisia sanavalintoja oppilaat tekevät kirjoittaessaan aineita. Tarkastelen tyttöjen ja poikien sanavarastoa sekä millaisia substantiiveja, adjektiiveja ja verbejä he käyttävät. Tutkimuksen materiaalina ovat oppilaiden kirjoittamat aineet.

Tutkielmani aineisto koostuu 24 oppilaan kirjoittamista aineista. Materiaalista 13 aineita oli tyttöjen kirjoittamia ja 11 poikien, joten sukupuolijakauma oli suhteellisen tasainen. Oppilaiden ainekirjoitelmat käsittelevät mopoautoja sekä niiden hyötyjä että haittoja. Jaottelen aineistossa esiintyvät substantiivit, adjektiivit ja verbit erilaisiin kategorioihin ja tutkin kuinka paljon samoja sanoja tytöt ja pojat käyttävät kirjoitelmissaan. Substantiivit jaottelen kahdeksaan eri kategoriaan, jotka ovat kulkuvälineet, liikenteeseen liittyvät sanat, ihmiset, perhesanat, vapaa-aika, talous, mopoautojen haitat sekä joukko ylijääviä sanoja. Adjektiivit jaottelen suhteellisiin ja absoluuttisiin adjektiiveihin. Suhteelliset adjektiivit jaottelen vielä erikseen alaryhmiin. Verbien kohdalla käytän jaottelussa apuna semanttista kenttää, jonka mukaan jaottelen verbit loogiseen, psykososiaaliseen ja fyysiseen kenttään.

Tutkielmani osoittaa, että tyttöjen ja poikien välillä ei ole suuria eroja eri sanaluokkien käytössä. Käytetyt sanat eivät myöskään eronneet merkittävästi toisistaan. Suurin ero tyttöjen ja poikien välillä oli perhesanojen kohdalla. Tytöt käyttivät selvästi poikia enemmän sanoja, jotka liittyivät perheeseen. Verbien semanttisten kenttien kohdalla sekä tyttöjen että poikien listalla kolme ensimmäistä verbiä olivat samoja. Aineistoni on niin pieni, etteivät tulokset ole yleistettävissä.

Avainsanat: kön, ordfördelning, semantik, ordklasser

1 Inledning

Talar män och kvinnor olika? När kvinnor säger ”kanske” borde män tolka det som ”nej” eller hur? Man kan hävda att det finns ett manligt och kvinnligt språk men det är inte så svartvitt. Allt beror på hur ordet språk definieras. Om ”språk” definieras som ett system för kommunikation finns det inte separata system för både män och kvinnor och inte heller två olika språk. Inte heller kan man entydigt säga att det finns manlig eller kvinnlig fonologi. (Milles 2008: 24.) Självklart är att det finns en massa könsskillnader i fråga om språket. Mäns och kvinnors uppväxtmiljö är olika och miljön har till sin del också påverkat deras språk.

Palmgren (2010) skriver i sin populärvetenskapliga artikel *Miesten äly on erilaista kuin naisten* att män och kvinnor inte skiljer sig intellektuellt men att de inser saker olika. Det som skiljer män och kvinnor är att de använder språk olika och har olika skrivvanor. I genomsnitt är kvinnorna mer begåvade i fråga om att uttrycka sig både skriftligt och muntligt. De förstår bättre ordens betydelser och textförbindelser. (Palmgren 2010.) Man bör ändå alltid vara försiktig med generaliseringar och minnas att språk som används är individuellt hos varje människa.

Språksociologi studerar vardagslivets sociala samspel, språk i ett socialt sammanhang och strävar efter att öka förståelsen mellan olika sociala grupper (Einarsson 2009: 15). En term som Einarsson använder i sin bok *Språksociologi* (2009: 171) för manligt och kvinnligt språk är *sexolekt*. Det finns också andra lekter i en lektfamilj, som *kronolekter*, *sociolekter* och *dialekter*. Kronolekt innebär det språkbruk som är typiskt för en viss åldersgrupp, t.ex. barnens språk, ungdomarnas språk och äldre människors språk. Sättet att prata t.ex. på jobbet eller med hobbykamrater kallas för sociolekter. Dialekter syftar på sätt hur människor talar i olika regioner. (Einarsson 2009: 171, 172)

Området språk och kön har varit ett centralt undersökningsområde för genusforskare och könsforskare (se 4.1), det har undersökts mycket ur olika synvinklar. Undersökningen fokuserar på talat språk, det finns överhuvudtaget enbart lite

undersökningar om skrivet språk. Forskarna inom språksociologin har t.ex. intresserat sig för männens och kvinnornas talvanor. Trudgill (2000) har i sin studie studerat kvinnornas och männens uttal. Han konstaterade att män ”underrapporterade” och kvinnor ”öVERRAPPORTERADE” sitt tal. (Trudgill 2000: 76, se också Coates 1998: 26, 27). Enligt Robin Lakoff (1975) (citerad via Cameron 1996: 64) finns det två olika stilar att prata; ”kvinnostil” och ”neutral stil”. Kvinnostilen saknar den kraft som män har i deras talesätt. Kvinnorna använder mera tveksamhetsmarkörer, stigande intonation, påhängsfrågor och talar mera artigt.

Hultman och Westman har undersökt gymnasisternas språkbruk på 1970- talet. I fråga om undersökning som fokuserar på skriftspråket har Hultman & Westman (1977) forskat om ordförråd i gymnasistelevers skoluppsatser. Det har också gjorts undersökningar om journalisternas språkbruk och ordförråd i texter de har skrivit (Allén 1977). I min forskning koncentrerar jag mig på skrivvanor hos en grupp pojkar och flickor och närmare sagt på deras ordval.

I denna avhandling undersöker jag språkliga skillnader mellan flickor och pojkar, närmare sagt vilka slags ordval de gör medan de skriver modersmålsuppsatser i svenska språket. Jag intresserar mig för olika ordklasser och deras fördelning mellan könen. Min intuitiva uppfattning är att flickor använder mera skiljetecken och utropstecken, åtminstone i fritt skrivande, speciellt på nätet. Med fritt skrivande menar jag bloggar, texter i olika diskussionsforum och uppdateringar på facebook. De skillnaderna anknyter till språkets form inte semantik som jag undersöker. I fråga om ordval är min uppfattning utifrån tidigare forskning ändå att flickor kan förväntas använda mera ord och uttryck som betecknar känslor och mänskliga förhållanden.

Som blivande lärare anser jag att det är nyttigt att undersöka det här fenomenet och genom det skapa nytt kunnande om elevernas skrivförmåga och ordanvändning. Det skulle kunna vara nyttigt att undervisa elever vissa ordgrupper tillsammans (t.ex. personbetecknande substantiv, substantiv som anknyter till familj, namn på olika yrken) och därför anser jag att det är värt att undersöka om det finns vissa ordtyper som redan används mycket mera av flickor eller pojkar och om någotdera könet behöver

koncentrera sig mera på ordinlärning. Det är också nyttigt att få mera teoretisk information kring skillnader mellan flickor och pojkar eftersom det inte finns så mycket undersökning just nu om det här ämnet. Dessutom är de flesta av undersökningarna rätt så gamla och mycket har förändrats sedan dess.

1.1 Syfte

Syftet med min pro gradu avhandling är att undersöka om det finns skillnader i ordanvändningen mellan könen i skoluppsatser skrivna av högstadieelever. Vidare ämnar jag också undersöka vilka slags ord eleverna har valt att använda. Högstadieelever är på nionde klass, så de är antingen 15 eller 16 år gamla. På grund av deras ålder var jag tvungen att tänka efter om det är vettigare att använda ordparet flicka-pojke eller man-kvinna. Eftersom de flesta personer i mitt material troligtvis är under 18 år har jag ändå valt att använda ordparet flicka-pojke då jag talar om materialet.

Som jag tidigare har konstaterat använder jag modersmålsuppsatser i svenska som mitt material. De är skrivna på modersmålslektionen. Mitt syfte är varken värdera elever eller jämföra språkriktighet eller betyg mellan pojkar och flickor fast det kommer fram från olika undersökningar att flickor som skriver längre och språkligt korrekta texter får också högre betyg. Jag vill ta reda på möjliga könsskillnader när det gäller användning av substantiv, adjektiv och verb. Jag har valt dessa tre ordklasser eftersom de här tre hör till de öppna ordklasserna. Det innebär att det kan skapas nya ord och antalet ord i klassen är obestämt men stort. Ord i dessa klasser kallas för betydelseord, de har alltså inte bara grammatisk funktion utan de bär också betydelse. Flertalet av övriga ordklasser kallas formorden. De används för att ange enkla relationer mellan det som anges med betydelseorden. (Hultman 2003: 7.) Eleverna använder mycket pronomen i sina texter men de var rätt så svåra att tolka och på grund av brist på utrymme har jag bestämt mig att inte ta med pronomen i min analys. Jag ska inte heller ta adverbial och räkneord med eftersom deras antal i varje uppsats är så pass litet.

För det första intresserar jag mig av hurdana substantiv, verb och adjektiv pojkar och flickor använder. Jag undersöker också om flickor och pojkar använder olika synonym för samma referent (t.ex. mamma, mor, morsa). För det andra koncentrerar jag mig på ordens stilvalör. Jag tar upp semantiska begrepp i teoridelen (se 3.2) och med hjälp av dem kommer jag att undersöka mitt material. Mina forskningsfrågor är följande:

- Finns det skillnader i mängden substantiv, adjektiv och verb som flickor och pojkar använder?
- Hurdana substantiv och verb använder eleverna?
- Vilka adjektiv använder eleverna för att beskriva fordon och människor?
- Hurdana stilvalörer har orden?
- Finns det skillnader i språkbruk och ordförråd mellan flickor och pojkar?

1.2 Material

Som material använder jag sammanlagt 24 elevuppsatser från en svenskspråkig skola. Alla uppsatser är modersmålsuppsatser i svenska språket och de är skrivna på modersmålstimarna i skolan. Jag ville använda uppsatser som material eftersom jag ville undersöka material från skolvärlden samt använda skolelever som undersökningsgrupp. På så sätt kan min undersökning vara till nytta för språklärare och möjligtvis avslöja något nytt om skolvärlden.

Det finns både en- och tvåspråkiga elever på klassen men jag har inte tagit reda på om alla elever är tvåspråkiga eller om det finns några texter i mitt material som är skrivna av helt enspråkiga elever. Alla elever har gått skolan minst 9 år på svenska så frågan om elevernas tvåspråkighet torde inte spela en viktig roll i min undersökning och i analysen av resultat. Alla uppsatser är skrivna av högstadiel elever som är på nionde klass i grundskolan. På nionde klass i den undersökta skolan är det sammanlagt 11 pojkar och 13 flickor. Könsfördelningen är nästan jämn och därför går det att dra några slutsatser. På nionde klass i den valda skolan var könsfördelning nästan jämn men på andra stadier var den vid insamlingstidpunkten mera ojämn. Det fanns inte tillräckligt elever på andra klasser och det var den största orsaken för mitt materialval.

Högstadiel eleverna har skrivit sina uppsatser i ett häfte på timmen men några elever fortsatte skriva hemma. Därför är uppsatserna handskrivna. Jag fick kopiera uppsatserna efter läraren hade korrigerat dem, en del hade läraren kopierat färdigt. Jag hade inte så strikta grunder för urvalet av material, det viktigaste var blott och bart att få texter från bägge könsgrupper som forskningsmaterial. För att skydda elevernas anonymitet avslöjar jag inte deras namn eller ålder. I min analys anger jag elevernas kön och ger dem ett nummer, t.ex. pojke 1–11, flicka 1–13. Ämnet för uppsatserna var färdigt givet och de fick skriva om den nuvarande boomen som gäller mopedbilar eller ”mouton” som den kallas.

Texterna är handskrivna och vissa texter var inte läsbara och på vissa ställen i texterna var det helt omöjligt att gissa eller bedöma vad eleverna hade menat.

1.3 Metod

Min undersökning är semantisk när det gäller att kategorisera ordklasser, det vill säga att jag koncentrerar mig på den informationen om ordens betydelser. Därutöver tar jag upp kvantitativa skillnader mellan könen. Undersökningen är också kontrastiv eftersom jag strävar efter att hitta skillnader och likheter i flickors och pojkars sätt att använda ord.

Jag kategoriserar substantiv enligt deras betydelse och kartlägger de substantiv som är mest använda hos flickorna och pojkarna i materialet. Det är intressant att se om det finns samma substantiv som flickor och pojkar använder eller skiljer de sig på något sätt från varandra. Delvis låter jag kategorier växa fram från materialet eftersom jag inte kan utnyttja de färdiggivna kategorierna med tanke på mitt syfte. Svenska Akademiens Grammatik (SAG) delar in substantiv i sex olika kategorier. De här kategorierna är individ betydelse, kollektiv och singular betydelse, animat och inanimat betydelse, kön, abstrakt och konkret betydelse och måttsenheter (1999: 27). I Svenska Akademiens Grammatik (1999: 141) presenteras sex olika kategoriseringsmöjligheter för verb men jag ville skapa mina egna kategoriseringsgrupper eftersom SAGs kategorier inte riktigt passade för mitt syfte. Adjektiv har jag kategoriserat först i relativa och absoluta adjektiv. Vidare har jag kategoriserat relativa adjektiv i tre kategorier. De tre grupperingarna har skapats på grund av vad varje adjektiv beskriver, det vill säga att jag har kategoriserat adjektiv på grund av vilket huvudord de bestämmer. Jag kategoriserar verb enligt deras betydelsefält. Verb delas vidare in i tre olika betydelsefält: fysiska fältet, logiska fältet, sociala & psykiska fältet (Teleman 1999: 501). Jag återkommer till metodproblem i kapitlet sex. I kapitlet sex berättar jag hur Hultman och Westman har överfört er studie och vilka resultat de har fått. I min undersökning är det viktigaste att undersöka de olika betydelsefält som verb har.

Jag koncentrerar mig på den ovannämnda kategoriseringen. Jag undersöker hur orden fördelar sig på olika ordklasser enligt skribenternas kön och undersöker om det finns skillnader i hur flickor och pojkar använder olika ordklasser. Jag undersöker också om flickorna och pojkarna i mitt material använder synonymer, homonymer, polysema eller partonyma ord och kartlägger vilka ord som är synonyma osv. Jag analyserar alla pojkar som en grupp och alla flickor som en grupp. Det vill säga att jag huvudsakligen analyserar grupper men tar också fram exempel på vad enskilda individer har skrivit.

Metod som jag använder är dels kvantitativ, dels kvalitativ. Genom att ange kvantitativ information strävar jag efter att visa på skillnader i antal substantiv, verb och adjektiv eleverna använder. Den kvalitativa metoden går ut på att jag lyfter fram ordens semantik. Genom en semantisk analys av orden hoppas jag hitta något eller några mönster för hur flickor och pojkar väljer ord de använder och reda ut om de använder olika synonymer. Utöver det är min metod också kontrastiv. Jag jämför pojkars och flickors ordanvändning med varandra och diskuterar om det finns likadana eller olika ordval och vad det kan bero på.

Uppsatser som jag använder som material är alla skrivna i skolan och man kan inte generalisera eventuella skillnader så att de skulle också gälla i vardagslivets diskussioner eller i andra sammanhang. Man kan inte heller säga att det enbart är skribentens kön som i alla sammanhang orsakar språkliga skillnader, de språkliga skillnaderna kan också bero t.ex. på den sociala klass som en elev hör till. Män använder också känslomässiga ord och kvinnor använder svordomar (Milles 2008: 25). Som sagt har det veterligen inte gjorts undersökningar om flickors och pojkars sätt att skriva på 2010-talet. Mitt mål är att undersöka om de gamla skillnaderna fortfarande gäller eller om de har försvunnit.

Med min analys får jag förhoppningsvis fram sådan information som är nyttig för språklärare och också intressant för läsare. Genom att kategorisera orden hittar jag mönster för vilka slags ord eleverna använder i sina texter och med hjälp av det kan klargöra om det finns ord som bara flickor eller bara pojkar använder.

2 Tidigare forskning

Människor vet ofta intuitivt från vilken region olika talare kommer, om de hör till en viss samhällsklass och hur gamla olika talare är. Man kan också lätt avgöra talarens kön. Språksociologin undersöker sådan variation som uppstår genom klass, kön eller ålder. (Einarsson 2004: 135.)

Ungdomar skapar hela tiden nya ord och uttryck. Deras uttal, ordval och även syntax och samtalsstil skiljer från vuxna. Ungdomlig samtalsstil har utforskats mycket. En del studier har koncentrerat sig på enskilda språkliga variabler som böjningsmorfer och försökt förklara uppkomsten av varianter. Många undersökningar fokuserar på skillnader mellan mäns och kvinnors talspråk och koncentrerar sig bara på vuxna. (Norrby 2010: 173.)

Den mest omfattande undersökningen som har gjorts om gymnasisters skrivande, som gäller det svenska språket, är troligtvis Hultmans och Westmans undersökning (1977), där de undersökte ordförråd, ordklassfördelning, syntax och grafiska förhållanden i texter och fäste speciell uppmärksamhet vid könsskillnader. Jag kommenterar de resultat som Hultman och Westman fick fram i sin undersökning närmare senare i mitt arbete (se kapitlet 6). Som material använde Hultman och Westman gymnasisternas uppsatser och bruksprosa, dvs. texter som inte innehåller fackspråk utan är skrivna av vanliga människor för en bred målgrupp. Bruksprosatexterna de analyserade omfattade broschyrer, tidningsartiklar, utdrag ur läroböcker och utdrag ur debattböcker. De konstaterade att både brukstexter och uppsatser med höga betyg innehöll större variation i ordvalet, dvs. eleverna hade varierat sina synpunkter. De skrev inte bara om bilen utan också om cykeln. (Hultman & Westman 1977: 14, 15.) Typiska flickord i gymnasistmaterialet var *och, inte, har, sig, varandra, barn, människor, ska* och *bör*. Pojkar använde mest ord som *i, en, av, ett, till, äktenskap, skall* och *detta*. I motsats till flickorna använder pojkarna mer skriftspråkliga varianter. Flickorna skriver mer talspråkligt och använder ord som *sej* och *ska* medan pojkar skriver *sig* och *skall*. Ju högre betyg eleverna i deras material hade desto längre texter skrev de (Ibid. 74).

En engelsk språkprofessor Jennifer Coates (1998: 83) konstaterar i sin studie om mäns och kvinnors samtalsstil i mayakulturen att kvinnor också brukar vara mera artiga i sina diskussioner. Enligt henne vill kvinnor skapa sin ställning i samhället genom att bete sig och se så bra ut som möjligt. Det är den största orsaken till att kvinnorna talar mera konventionellt och hövligt. Kvinnorna har lärt sig att vara artiga och det beror på kulturen. Det är ändå fråga om en 30 år gammal undersökning vilken gäller enbart den engelska kulturen. Kulturen har förändrats en del sedan dess och det finns rätt stora skillnader mellan olika västeuropeiska kulturer på den här punkten.

Sture Allén (1966 citerad i Adelswärd 1999: 113, se också Einarsson 2009: 174) har i sin forskning undersökt manliga och kvinnliga journalisters texter. Artiklar som journalisterna hade skrivit handlade om sex olika ämnessfärer: naturvetenskap, kulturvetenskap, politik, näringsliv, människa-miljö och konstnärlig verksamhet. Alléns undersökning baserades på 150 000 löpord från manliga och kvinnliga texter. Kvinnliga journalister använde mest personbetecknande substantiv som *barn, föräldrar, kvinnor, mor, elev* och *fru* medan typiska substantiv för manliga journalister var *engelsmännen, general* och *polisen*. Han utredde att de mest använda personbetecknande substantiven hos kvinnor var *fru, barn, elev, kvinnor, lärare* och *mor* medan män använde ord som *polisen* och *engelsmännen*. Andra substantiv hos kvinnorna var *huset, höst, år, betyg* och *lust* och hos männen *frihet, intresse, mening, krafter, miljoner, procent* och *situationer*. Allén undersökte också adjektiv som slutade på -ande och de kvinnliga journalisternas texter innehöll adjektiv som *levande, lockande* och *spännande* medan texter skrivna av manliga journalister innehöll adjektiv som *betydande, levande, liknande, motsvarande* och *uteslutande*. Typiska kvinnliga adjektiv som slutar på – ig var *härlig, lycklig, manlig, plötslig* och *rolig* och typiska manliga adjektiv var *frivillig, mänsklig, naturlig, ovanlig, tidig, viktig* och *väsentlig*.

Trudgill (2000) har också gjort undersökningar om uttal och skillnader mellan könen. Hans resultat visar att män använder mera icke-standardliga former medan de pratar. Bland annat har männen i hans material ofta två negationer efter varandra (t.ex. jag vill inte ha ingenting) (Trudgill 2000: 70). Kvinnornas uttal närmar sig standardspråkets

uttalsnormer. Fast allt uttal händer omedvetet kan man dra slutsatser av det här fenomenet. Med det här menar han att männen vill omedvetet tala ”maskulint tufft” och kvinnorna vill tala ”vårdat feminint”. (Trudgill 2000: 70).

Catharina Nyström (2000) har kartlagt vad gymnasister skriver om i sin undersökning *Gymnasisters skrivande*. Hennes material bestod av elevtexter och elevintervjuer från olika svenska skolor. Materialet är samlat mellan åren 1996-1997 och består av 2000 texter (Nyström 2000: 35.) Nyström undersökte bl.a. texternas genreklassificeringar. Hon urskilde tre olika huvudgenrer, nämligen berättande, diskuterande och redovisande texter (Ibid. 53.) Hon fastställer att skrivandet i skolan är ganska traditionellt. Skrivandet utanför skolan skiljer sig från de texter som har skrivits i skolan (Ibid. 93.) Redan Hultman & Westman (1977) fastställde att det finns ett samband mellan textlängden och betyg och dels att flickor skriver längre än pojkar. Nyström konstaterade att texternas genre spelar en viktig roll i fråga om texternas längd och att det inte finns så mycket skillnader i fråga om könen. (Ibid 170.) Till skillnad från Hultmans & Westmans undersökning fann Nyström inte tydliga skillnader mellan könen i ordvariation. Enligt henne kan det bero på att skillnaderna i ordvariation mellan könen har minskat sedan 1970-talet då Hultman och Westman utförde sin studie (Nyström 2000: 179.)

Eva Östlund-Stjärnegårdh (2002) har också studerat elevtexter men ur en liten annorlunda synvinkel än Nyström. Hennes syfte var nämligen att beskriva gränsen mellan godkända och icke-godkända texter. Också hon har använt elevtexter från det nationella provet som material, sammanlagt 60 texter. (Östlund-Stjärnegårdh 2002: 16.) I sin undersökning konstaterade Östlund-Stjärnegårdh också samma betygsberoende skillnader i textlängden som Nyström och Hultman & Westman (Ibid 76.) Pojkar som har fått icke-godkänt skriver längre uppsatser än flickor som också fått samma betyg men flickor som har fått högre betyg skriver överhuvudtaget längre uppsatser än pojkar som också fått högre betyg (Ibid 77.). Hon fastslår också att meningslängden är beroende av uppgiftstyper. Östlund-Stjärnegårdh konstaterar bl.a. att kvinnor har större variation i meningslängd. I sin studie koncentrerar hon sig också på de kvantitativa uppgifterna om ordvariation, överlånga ord, vanliga ord och om ordet är en

skriftspråklig eller talspråklig variant av ett vanligt ord. (Östlund-Stjärnegårdh 2002: 188.)

Öis (2007) har studerat skillnader i skrivvanor mellan manliga och kvinnliga sagoförfattare. De tolv sagor som ingår i Öis material är skrivna under olika årtionden och skillnaderna har varit största i början av 1900- talet. Enligt Öis (2007: 19) har det förr i tiden funnits rätt stora skillnader mellan mäns och kvinnors språk och sätt att skriva. Hennes resultat visar att sagor som är skrivna av kvinnor är längre än sagor skrivna av män. I sagorna som är skrivna åren 1913-1915 har kvinnliga författare använt 201 adjektiv medan manliga författare har använt bara 41 adjektiv. I sagorna som är utgivna 1992 syns det inte vara så stora skillnader i fråga om personbetecknande adjektiv. Kvinnliga författare har nämligen använt 98 adjektiv medan manliga författare har använt 72 adjektiv och den procentuella skillnaden är endast 1,3 %. (Öis 2007: 20.)

Min studie skiljer sig från Hultmans och Westmans eftersom jag koncentrerar mig inte bara på ordklassfördelning utan analyserar de olika ordens innehåll. Det är intressant att se om det finns någon tendens för flickors och pojkars ordanvändning. Genom att granska olika kategoriseringar hoppas jag få fram något nytt jämfört med andra forskare.

3 Semantik

I detta kapitel definierar jag begreppet *semantik* och belyser de semantiska grundbegreppen som har anknytning till min analysdel. Ett av de centralaste begreppen är ordet *betydelse*. Vad avses överhuvudtaget med begreppet betydelse? Vad är ett ords betydelse? Jag tar också en närmare titt på de semantiska fält som jag utnyttjar i min analys. I slutet av det här kapitlet funderar jag över frågor kring semantiken.

3.1 Semantik och dess grundbegrepp

Ferdinand de Saussure är kanske den viktigaste pionjären inom den moderna lingvistik. Den schweiziske lingvisten Ferdinand de Saussure och hans berömda publikation *Cours de Linguistique General*¹ var ett startskott för semantiken. De viktigaste två begrepp som är centrala för Saussures språksyn är *langue* (franska, sv. språk) och *parole* (franska, sv. tal). Med *langue* menas att språket är ett system som är konstruerat av tecken. Termen *parole* används då det hänvisas till användning av språk speciellt i tal. *Parole* är olik hos varje människa, *parole* innehåller aspekten av individualitet medan *langue*, enligt Saussures modell, är detsamma för alla. (Culler 1994: 30, 31).

Termen *semantik* i sig härleds från det grekiska ordet *sema* som betyder tecken, adjektiv *semantikos* betyder meningsfull. *Sema* är ord som är stammen för många andra termer som också har något att göra med semantiken. Den svenske lingvisten Adolf Noréen föreslog termen *semologi*, men den har aldrig spridit sig utanför Sverige.

Semantik är ”studiet av ett kommunikationssystemets tolkning, innebörd och betydelse”. (Jens Allwood 1993: 1.)

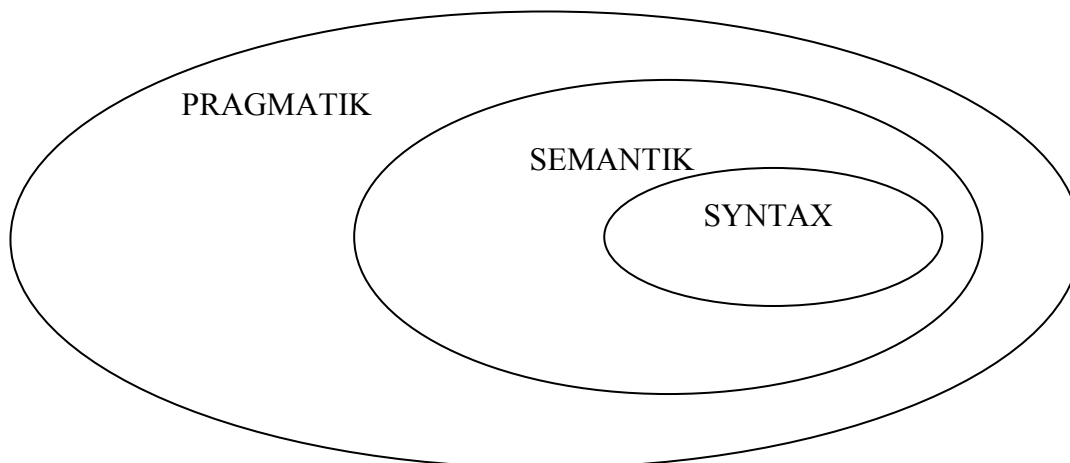
¹ *Cours de linguistique générale* (1916) är ett verk skrivet av Charles Bally and Albert Sechehaye. Det baserar sig på anteckningar som Saussure har skrivit under hans studietid vid Genève- universitet. Verket publicerades år 1916 och materialet är samlat under åren 1906 och 1911. (Culler 1994: 13).

Saussure lanserade också termen *semiologi*. Semiologi refererar till studiet av teckensystem. Semiologi och *semiotik* betyder egentligen samma sak. Båda betyder vetenskap om tecken. Den amerikanske filosofen Charles Sanders Peirce använde begreppet semiotik på nästan samma sätt som Saussure. Båda hade samma syfte men genom tiderna har det funnits skillnader i användningen av dessa två ord. Jonathan Culler är en amerikansk språkforskare och professor vid Oxford universitet. Han har undersökt semiotik med hjälp av Saussures ideologi. Semiologi är överhuvudtaget det mest använda i franskspråkiga länder medan semiotik är vanligare i amerikanska länder. En annan amerikansk filosofi Charles Morris ansåg att varje beskrivning av ett teckensystem skulle innehålla tre aspekter: *syntax*, *semantik* och *pragmatik*. (Ibid. 2, 3.)

Syntaxen är läran om satsdelar, hur orden kan sättas samman i fraser. Semantik innehåller såväl teckensystemet som den utomstående världen. Pragmatik för sin del innehåller både teckensystem och världen samt språkanvändare. Pragmatik betyder att meningarna får sina betydelser i situationer där de används. (Allwood 1993: 3.)

Figur 1 som är hämtad från Allwood 1993 åskådliggör relationerna mellan de här tre termerna. Pragmatiken innefattar den största delen av hela bilden och kan därför sägas röra allt som har en koppling till språket. Syntaxen omfattar den minsta delen medan pragmatik omfattar den största delen av figuren. Till syntaxen hör språkets olika tecken och teckensystem. Semantiken kan, som sagt, definieras som det vetenskapliga studiet av betydelse frånsett situationella eller kontextuella aspekter. (Jens Allwood 1993: 2, se också Dahllöf 1999: 10.)

Figur 1. Relationerna mellan pragmatik, syntax och semantik. (i Allwood 1993: 3.)

Ordet *betydelse* används i olika bemärkelser och därför är det viktigt att klargöra vad jag menar med ordets betydelse i min undersökning. Betydelse kan innebära såväl verkan och konsekvens som grund för kunskap men i min undersökning avser jag språkligt innehåll. Fast alla de här begreppen är i viss mån besläktade är det enbart semantikens betydelsebegrepp som täcker det språkliga innehållet. I min undersökning använder jag betydelse i bemärkelsen referens, det vill säga att språkliga uttryck refererar till något fenomen i världen. (Dahllöf 1999: 19, 22.)

Ords betydelser studeras i den lexikala semantiken. Den behandlar för det mesta *innehållsord* eftersom det är just innehållsorden som har ett självständigt innehåll. I lexikala semantiken ingår också *funktionsord* som är svårare att beskriva fristående. Deras funktion måste klargöras med hjälp av ett kompositionellt eller pragmatiskt sammanhang. (Dahllöf 1999: 45.) I min undersökning fokuserar jag på innehållsorden.

Ord kan delas in i två olika grupper, *öppna* och *slutna* ordklasser. Exempel på slutna ordklasser är *konjunktioner*, *prepositioner* och *hjälpverb*. De slutna ordklasserna innehåller en stor del formord och nästan aldrig förnyas. De öppna klassernas ord förnyas hela tiden och man kan skapa nya ord genast efter att en ny företeelse har uppstått. (Teleman 1999: 7.)

Ett vanligt synsätt är att yttranden uttrycker idéer, tankar eller avsikter. Dahllöf (1999: 20) använder begreppet *mentalistisk semantik* som diskuterar ofta i termer av begrepp: Ord är kopplade till begrepp. Begreppet är alltså en kunskapsstruktur, en språkanvändares kunskaper om saker och ting. Ett synsätt som står i motsats till den mentalistiska synen på betydelse är det som säger att betydelsen ligger i vilka objekt språkliga uttryck står för. Företrädarna för denna syn söker en förståelse som de tror bäst tjänas av ett betydelsebegrepp som fokuserar på den mer objektiva kopplingen mellan språk och yttervärld. Ett skäl till detta är att språkets psykologiska sida ofta är svår att studera. Dessutom varierar begreppen från person till person och det tyder på att de inte tillhör språkens objektiva resurser. Frågan om hur det mentala begreppet häst är strukturerat handlar om psykologi snarare än om semantik. Mängden av de objekt (situationer, fenomen, fall) som ett ord korrekt beskriver kallas för ordets extension. Det verkar alltså som om extensioner är mer opersonliga än begrepp. (Dahllöf 1999: 47, 50.) I min undersökning kommer den här skillnaden fram speciellt i analysen av substantiv.

Inom semantiken förekommer flera begrepp, t.ex. *meronymi*, *metonymi*, *hyponymi*, *homonymi*, *synonymi*, *polysemi*, *antonymi*, *hyperonymi*, *prototyp* osv. som alla hänför sig till aspekter av ordens betydelser. I denna undersökning kommer jag att koncentrera mig på de semantiska skillnaderna mellan ord. De allra viktigaste begrepp som jag använder i min analys är synonymi och homonymi. Polysemi anknyter till synonymi så det är skäl att behandla dem tillsammans. (af Trampe 1990: 30.)

Synonymi är en vanlig term i lingvistik och innebär att två ord har samma betydelse. Det har hävdats att det inte finns fullständig synonymi eftersom två ord inte kan ha exakt samma betydelse. Som Brodda (1973: 34) konstaterar "[s]ynonymen vi väljer blir då med nödvändighet bara en partiell synonym". (af Trampe 1990: 32.)

Polysemi är ett begrepp som används inom lexikologi och semantik. Begreppet refererar till mångtydighet. Ett ord kan ha två eller flera betydelser fast det stavas och uttalas likadant och om orden har samma etymologiska ursprung är det fråga om polysemi. På samma sätt som polysemi refererar också *homonymi* till ordens mångtydighet. Till skillnad från polysemi betyder homonymi att två ord har samma form men helt skilda

betydelser. De två orden har etymologiskt inget att göra med varandra, de bara stavas och uttalas likadant, t.ex. ”fara” (substantiv och verb). Det är ofta omöjligt att göra skillnad mellan polysemi och homonymi. Homonymer är ord som stavas och uttalas likadant, men som betyder olika saker och därför är olika ord. Till exempel ordet ”fel” har två olika användningsmöjligheter. I satserna: ”Det är fel att använda oartiga ord” och ”han har fel i sin undersökning”, har ordet ”fel” använts på olika sätt. Vid första anblicken kan det verka som att det är fråga om två skilda betydelser av samma ord men satserna är också möjligt att omskrivas så att samma betydelse gäller de båda ”fel” orden. För att sammanfatta termen polysemi kan man konstatera att ett och samma ord får olika betydelsenyanser eller t.o.m. helt olika betydelse i olika sammanhang. Sammanfattningsvis är det ytterst svårt att göra skillnad mellan polysemi och homonymi. (Goddard 1998: 19, se också af Trampe 1990: 30.)

Hyponymi och *paronymi* är också viktiga begrepp för semantisk analys. Hyponymi är det semantiska förhållandet mellan hyperonymer (överordnade begrepp) och hyponymer (underordnade begrepp). Hyperonymer täcker in fler saker medan hyponymer har mer specifik betydelse t.ex. hyperonym blomma och hyponym ros. ”Ros” är semantiskt och begreppsmässigt underordnad ”blomma”, ros är en viss typ av blomma. *Paronymi* och *meronymi* är synonymer till varandra. Begreppen betyder del-helhet förhållande, t.ex. hand-nagel. *Holonymen*, betecknar helheten och *meronymen* (eller *paronymen*), betecknar en del av denna helhet. *Antonymi* inom semantiken innebär motsatta betydelser, t.ex. ung-gammal. (af Trampe 1990: 35, 36).

I min undersökning kommer jag också att undersöka i vilken utsträckning flickor och pojkar använder *synonymi*, *hyponymi*, *paronymi* och *antonymi*. Jag kommer inte att undersöka om det finns *homonymer*, *homografer*, *prototyp* eller *homofoner* i texten eftersom det inte tjänar mitt syfte att undersöka skillnader i ordanvändning. Om flickor och pojkar använder synonymer eller paronymer kan det berätta någonting om deras ordval och varför de har valt att använda ett ord i stället för det andra. Jag undersöker också om t.ex. pojkar nämner flera olika ord för bilar än flickor eller överhuvudtaget använder mer specifika namn på företeelser.

3.2 Semantiska fält

Enligt Holmegaard (1999: 89) kan ordförrådet i ett språk betydelsemässigt ordnas i ett antal semantiska fält. Människans mentala lexikon är strukturerat efter semantiska fält, vilket innebär att orden i det mentala lexikonet är sammankopplade utifrån semantiska (betydelsemässiga) likheter. Orden inom samma ordklass grupperas i olika fält utifrån deras semantiska struktur och innehåll. Olika ord kan ordnas i semantiska fält eller betydelsefält. Det betyder att alla ord i ett språk kan grupperas i ett antal olika betydelseområden. Varje ord har någon relation till andra ord som är med i gruppen. Ord som hör till samma grupp måste ha något förhållande till varandra. Några fältteoretiker är av den åsikten att alla ord i ett fält borde vara av samma ordklass men det finns också de som säger att det räcker att orden hör betydelsemässigt ihop. (Holmegaard 1999: 88, 89.)

Viberg (2004:204) säger att indelningen av ord i semantiska fält är ofta flytande och eftersom många ord är flertydiga kan de tillhöra olika fält. Varje semantiskt fält har ett hierarkiskt system som ytrar sig på så sätt att vissa ord är överordnade och andra är underordnade. De överordnade orden är mer generella och neutrala till sin natur och de underordnade orden är mer specifika. Till exempel verben *gå* och *flanera* kan relateras till varandra och ordnas i en hierarkisk ordning där verbet *flanera* är underordnat till verbet *gå*. Vissa ord är relaterade till varandra i en betydelsesidoordning i stället för över- och underordning, dessa ord är alltså synonymer. Indelningen av ord i de semantiska fälten har enligt Viberg (2004: 203) visat sig vara användbar i lexikonforskningen eftersom kategoriseringen av ett språks ordförråd i olika betydelsefält åskådliggör ordpresentationer inom specifika semantiska fält. Detta gäller speciellt ordboksarbete men är också nyttigt i ordförrådsanalys. Vad gäller verben kan man genom en sådan analys se vilka variationer som förekommer inom ett visst specifikt område. Viberg (2004: 204) säger även att indelningen av ord i semantiska fält ofta är flytande och eftersom många ord är flertydiga kan de tillhöra olika fält. (Viberg 2004: 203, 204.)

Holmegaard (1999: 88) poängterar att vi inte bara lär oss betydelser hos olika ord utan lika viktigt är att lära sig betydelserelationerna mellan olika ord. Så småningom kommer språkinläraren att lägga märke till närbesläktade ord. Hela processen är inte automatisk utan den sker med tiden och omedvetet. Holmegaard föreslår att för att kunna effektivisera ordinlärning borde man kategorisera ord betydelsemässigt och arbeta med olika semantiska principer snarare än isolerade ord som kommer fram i en text. Hon påpekar att en viktig grund för ordinlärningen är systematiseringen av ordförrådet. På så sätt kan inläraren bättre avgöra olika betydelserelationer. (Holmegaard 1999: 92, 93.)

Jag använder olika semantiska fält i min undersökning. Jag kategoriserar substantiv, adjektiv och verb enligt deras funktion och enligt vad de beskriver. Substantiv har jag kategoriserat i åtta olika grupper på grund av vad ordet relaterar till. Mina kategorier är *fordon*, *trafikord*, *personbetecknande substantiv*, *familjeord*, *nackdelar med mopedbilar*, *fritid*, *ekonomi* och gruppen *övriga*.

Adjektiv har jag kategoriserat i relativa och absoluta adjektiv. Vidare har jag delat in relativa adjektiv i tre olika grupper på grund av vad de beskriver. Till exempel om adjektivet beskriver fordon, hör det till kategorin 'fordon' och om adjektivet har använts för att beskriva människor, hör det till kategorin 'människor'. Om adjektivet har använts för att beskriva något annat än personer eller fordon, kategoriserar jag adjektivet till kategorin 'övriga'. På grund av att det finns så få absoluta adjektiv i mitt material, delar jag bara in dem i två olika kategorier.

Verb kategoriserar jag enligt teorin om verbens semantiska fält. Svenska Akademiens grammatik använder fysiskt fält, psykologiskt och socialt fält och logiskt fält (se avsnittet 6.2). Jag använder samma kategoriseringar i min undersökning.

4 Kön och språkutveckling

Detta kapitel innehåller definitioner av begrepp *genus* och *kön*. Jag diskuterar skillnader mellan de två begreppen och berättar i vilka situationer de används. Sedan beskriver jag människans språk- och skrivförmåga och i vilken grad det är beroende på språkutvecklingen. Jag diskuterar också språkutvecklingen och vilka skillnader det eventuellt finns mellan flickor och pojkar.

4.1 Begreppen kön och genus

Nationalencyklopedin (2012) definierar begreppet *genus* som följande: ”begreppet inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och teoribildning som används för att förstå och urskilja de föreställningar, idéer och handlingar som sammantagna formar människors sociala kön.” Begreppet *genus* syftar alltså på sociala och kulturella olikheter mellan män och kvinnor. *Genus* är mer socialt konstruerad och har kopplingar till könsroller. Begreppet *genus* är översatt från engelskans *gender*, men samma nyansskillnad kommer fram när man jämför ordpar *gender-sex* i engelskan och ordpar *kön-genus* i svenskan. Begreppet *kön* definieras enligt följande: ”egenskap hos individ som beror på vilken typ av gameter (könsceller) den producerar.” (Nationalencyklopedin 2012.) För sin del handlar begreppet *kön* mer om biologiska olikheter mellan män och kvinnor.

Det är motstridigt att använda ordet *kön* i stället för *genus*. Begreppen har gemensamma drag och kan lätt missförstås. Ann-Katrin Jakobsson använder begreppet *genus* i sin forskning *Motivation och inläring ur genusperspektiv* (2000). Begreppet *genus* inlägger inte ”de naturgivna skillnaderna mellan könen” i sin definition och därför anser Jakobsson att det är bättre att använda *genus*. Maria Ohlsson (2003: 24) däremot använder begreppet *kön* som omfattar både socialt och kulturellt kön. I Sverige har begreppet *genus* även institutionaliserats, nuförtiden finns det t.ex. ”genusprofessorer” (Jakobsson 2000: 17).

Faktum är att det inte finns något som är ”manligt” eller något som är ”kvinnligt” utan det är kultur och tid som har bestämt dessa mönster. Amerikanska genusforskaren Sandra Harding (citerad i Jakobsson 2000: 24) delar in genus i tre former, nämligen *strukturellt genus*, *symboliskt genus* och *individuellt genus*. *Strukturellt genus* betyder att män och kvinnor har olika arbetsfördelningar och sociala aktiviteter. *Symboliskt genus* bygger på våra föreställningar om män och kvinnor. Vi människor tänker att något är ”manligt” eller ”kvinnligt”, symboliskt genus har ingenting att göra med vår biologiska kön. *Individuellt genus* rör var och ens egna egenskaper och handlar om socialisering. Värderingar i omgivningen som förstärker den individuella identiteten betyder mycket. De tre formerna överlappar varandra och samverkar hela tiden och några särskilda egenskaper kan inte entydigt sägas höra till den ena eller andra (Jakobsson 2000: 25). Svenska genusforskaren Yvonne Hirdman (citerad i Einarsson 2009: 172) använder begreppet *genuskontrakt* som består av föreställningar om *man* och *kvinnna* som begrepp, om män och kvinnor på det sociala planet och om den enskilda mannen och kvinnan och hur den enskilda individen betar sig i livet.

Med tanke på allt jag har konstaterat tidigare har jag kommit till den slutsatsen att det är ändamålsenligt att använda begreppet *kön* eftersom jag utgår från de biologiska skillnaderna men granskar de kulturella, eller mer specifikt de språkliga skillnaderna. Med tanke på Hardings tredelning av genus koncentrerar min undersökning sig mest på individuellt genus. Varje elev är en individ i sig och det är fråga om hans eller hennes eget val av ord. För enkelhetens och tydlighetens skull använder jag begreppet *kön* i min undersökning men visst kommer det också upp diskussion om kulturella skillnader mellan könen i synnerhet när det gäller frågan om motivation och orientering. Som sagt inget är svartvitt utan de här två begreppen överlappar varandra åtminstone i vissa avseenden.

4.2 Språkförmåga och språkutveckling

Enligt Larsson (1984: 22) kan *språkförmåga* ses som förmåga att utföra vissa bestämda handlingar i socialt definierade situationer. Genom språket skapar människan ordning och mening i vad som händer omkring den. Språkutvecklingen är så att säga en konstruktionsprocess där människan samspekar med andra människor och samtidigt hanterar den omgivande verkligheten. Genom den bygger människan upp en handlingskunskap som utgör hans språkförmåga. Ett annat begrepp som är viktigt inom språkvetenskapen är *språkanvändning*. Språket som utvecklas under skoltiden formas av språkanvändningen i olika ämnen och baserar sig på de språkliga baskunskaper som barnen förväntas utveckla under förskoleåldern. (Larsson 1984: 24). Min undersökning anknyter till elevers språkhandling och i synnerhet vilka ord som de har valt att använda.

Språkförmåga innehåller tre dimensioner, nämligen *språk som tänkande*, *språk som kommunikation* och *språk som social praktik*. Med hjälp av språkförmågan kan människor bättre skapa förståelse och förståelse skapas med hjälp av språkliga termer. Språk som tänkande anknyter till tänkandeprocesser genom språket och språk som kommunikation handlar om att kommunicera med hjälp av språket och språk som social praktik rör bl.a. undervisningen inom språket. Det vill säga att med hjälp av språket kan människor förstå vad som sker i omgivningen. De tre aspekterna är dimensioner i språkanvändningen och kompletterar varandra. Varje aspekt spelar en väsentlig roll i språkutvecklingen och också i förståelsen av språkförmåga. (Larsson 1989: 58, 61.)

Språklig repertoar är en av de viktigaste sakerna som utvecklas när barn växer. Ett ökande kunnande och medvetenhet om att strukturera ord påverkar också elevernas ordförråd och språkriktigheten. (Pettersson 1989: 165.)

Pettersson har undersökt språkbruket i årskurs 2, 4, 6 och 8. Eleverna fick skriva uppsatser om olika ämnen och Petterssons resultat visar att han konstaterar att längden av texterna växer under skoltiden. När elever lär sig nya ord hör de lärda orden ofta till

öppna ordklasser. I takt med att eleverna lär sig nya ord, minskar andelen formord (Pettersson 1989: 169). Eleverna vill uttrycka sig mer innehållsrikt och använda ord mångsidigt. De enkla och korta orden minskar och de börjar använda mera ”långa ord”. Pettersson har lagt märke till att genom att eleverna lär sig nya ord ökar också texternas satslängd. Att eleverna använder flera innehållsord leder också till att ordvariationen ökar och orden och satserna blir längre. Texterna blir mer innehållsrika och ”tomma” ord försvinner. (Pettersson 1989: 167-169.)

I skrivkunnandet finns det enligt Pettersson (1989: 164) tre olika faser: först är det bara det enkla språket som eleverna behärskar. Det vill säga att eleverna skriver enkla berättelser på ett enkelt språk. Sedan skriver eleverna svåra texter om svåra ämnen, texterna är ofta argumenterande och reflekterande och kräver mycket också från sina läsare. Till sist når eleverna ett stadium då de har ett stort ordförråd men de kan uttrycka sig lätt och enkelt. Barn lär sig först att skriva enkelt men det finns också vuxna som skriver enkelt. De två är ändå inte jämförbara med varandra eftersom vuxna måste lära sig att skriva enkelt och de flesta barn kan enbart skriva enkelt. (Pettersson 1989: 172.) Med enkelt språk menas språk som inte innehåller tunga och komplexa strukturer.

I min undersökning behandlar jag de öppna klassernas ord, dvs. att jag granskar innehållsord: substantiv, adjektiv och verb. Jag kan inte se några utvecklingslinjer i texterna eftersom min undersökning handlar bara om en text av varje elev men jag tycker att språklig utveckling är en viktig fråga att ta fram också i min undersökning. På det sättet kan jag märka om det finns skillnader i flickors och pojkars språkliga utveckling.

5 Skola och språk

I detta kapitel diskuteras hur pojkar och flickor beter sig språkligt i skolan och om det finns några särdrag som bara pojkar eller flickor har i sitt beteende i skolan. Jag tar en närmare titt på hur människor lär sig ord och vilka forskningar det har gjorts om ämnet. Jag utreder om det finns sådana språkliga strategier som är typiska för antingen pojkar eller flickor. Jag lyfter fram också frågan om motivation och diskuterar olika typ av motivation som flickor och pojkar har för språk inläring.

5.1 Flickor och pojkar i skolan

Einarsson och Hultman har studerat elever i årskurs ett, fem och nio, eleverna var då sju, 11 och 16 år gamla. I Einarsson och Hultmans studie visade det att pojkar är pratsamma och har skaffat sig makten över och genom språket. De talar mera fast i varje klassrum finns det somliga pojkar eller somliga flickor som vill ha ordet medan majoriteten av flickorna tiger under skoldagarna och bara sitter och lyssnar (Einarsson & Hultman 1988: 83). Pojkar inte bara talar mera utan tilltalas också mera av läraren i klassrummet. Genom det förstärks pojkarnas självkänsla. Det har också påståtts att pojkar behöver denna uppmärksamhet mer än flickor (Sunderland 2004: 80). Sunderland hävdar att flickor inte behöver uppmuntras varje dag medan pojkar behöver ständig uppmuntring.

Einarsson (1988: 200) har gjort iakttagelser om flickor och pojkar i skolvärlden. Resultat av hans empiriska forskning visar att flickor diskuterar mera med läraren och är ”på samma nivå” i diskussioner och många flickor fungerar också som lärarens hjälp i undervisningen. Flickor blir ofta förlägna om någon skrattar åt deras svar t.ex. om de svarar fel, pojkar blir inte störda fast någon skrattar åt dem. Pojkarnas diskussioner är överhuvudtaget mer livliga än flickors. De är mer intresserade av matematik, samhällskunskap och naturvetenskapliga ämnen än flickor. Pojkar ber ofta om hjälp och flickor tycks hjälpa gärna. (Einarsson 1988: 201.) Ofta tror man att pojkar är vildbasare och flickor ofta är tysta och bara sitter stilla i klassrummet, också Einarssons resultat

pekar åt det hållet. I diskussionen kring elevstereotyper bör dock minnas att Einarssons studie är från år 1988, den är alltså 27 år gammal.

Einarsson (1988: 203) tar också fram en viktig fråga om roller. Det är viktigt vilken roll man tar i klassrummet. Elevrollen betyder att man betar sig som elev i skolan oavsett om man är flicka eller pojke. Flickor och pojkar har alltså samma förutsättningar i klassrummet där elevrollen aktualiseras. Könnsrollerna uppfattas som stereotypa mallar vilka respektive kön mer eller mindre tvingas in i, exempelvis med skillnader i beteende, normer, resurser, värderingar och status. Teoretiskt sett borde elevrollskraven vara lika starka som könssrollskraven men det är inte så, åtminstone inte i praktiken. Könnsrollen påverkar elevrollen och det kommer fram i situationer i klassrummet. Eftersom könnsrollen aktualiseras kontinuerligt i olika situationer genom livet, anser Einarsson (1988: 204) att det är bättre att ”utgå utifrån att könnsrollen är överordnad elevrollen”. Einarsson konstaterar (1988: 82) att pojkar får mer utrymme i klassrummet och flickor är de tysta åskådarna i fråga om eleverna på lågstadiet och högstadiet.

Enligt Adelswärd (1999: 117) har flickor överhuvudtaget lättare att uttrycka sig själv än pojkar, helst vill flickor skriva om ämnen som anknyter till familjeliv och relationer. Pojkars texter ligger närmare den vuxna bruksprosan. Deras sätt att skriva är mera rapporterande och s.k. ”rakt på sak”. Kvinnors retorik är diskuterande och öppen och de vill också granska saker på många olika håll. Män föredrar ivrigt ordbyte och den som har det bästa argumentet vinner. Kvinnor använder mera tveksamhetsmarkörer såväl i texterna som i talet. De vill mjuka upp sina åsikter och vara öppna också för andras åsikter. De tolkningar som Adelswärd har gjort baserar sig på en amerikansk undersökning av ungdomar som var i samma ålder som de svenska gymnasisterna i Hultmans forskning. (Adelswärd 1999: 117.)

5.2 Skrivandet i skolan

Pettersson har genomfört ett projekt som kallades för STIG, alltså skrivträning i gymnasieskola. Dessa tankar är från hans resultat. Projektet har genomförts 33 år sedan så hans tankar är gamla men viktiga att poängtera. Pettersson (1982: 75) fastställer att det finns könsskillnader speciellt i språkbruket mellan flickor och pojkar. Pojkar använder färre ord för att säga en tankehelhet än flickor. Men allt som allt är pojkarnas språkbruk mera varierande och mångsidigare än flickornas. Han fastställer dock att när det gäller fel, gör pojkarna mycket mera fel än flickorna. Flickorna har bättre medvetande om språkriktigheten än pojkarna. Pojkar använder olika ordval än flickor och det kan nog vara en grund för färre språkfel. Pojkarna är ofta kreativa och dristiga i sitt språkbruk och ordval. Pettersson hävdar att ”flickorna satsar mer på kvantitet än ”kvalitet”. Peterson byggde sin hypotes på urgamla föreställningar om vad som är manligt och vad som är kvinnligt. Han antog att flickor är mer känslosamma och personligare än pojkar. Hans resultat visar att det nog stämmer men könsskillnaderna är ändå väldigt små. Flickornas ordval innehåller knappast ovanliga ord medan pojkar tycker om att upptäcka nya ord och uttryck. (Pettersson 1982: 102).

Pettersson (1982: 22) påpekar att språket fortfarande utvecklas vidare då man är utexaminerad och i ”det praktiska vuxenlivet”. Jämfört med grundskolan där språkinläringen och språkutvecklingen som anknyter till skrift sker långsamt men stadigt utvecklas eleverna i gymnasiet i snabb takt konstaterar Pettersson (1982: 25). Elevernas ordvariation ökar och i allmänhet blir deras texter allt mer nyanserade. Den här utvecklingen börjar på årskurs 1 och fortsätter i samma takt under tre år i gymnasiet.

Det är intressant att se om några av Petterssons tankar kommer fram också i min undersökning. Jag ville ta fram aspekten om elevernas utveckling eftersom jag ser att det är en viktig poäng i fråga om skrivförmåga. Eleverna är också i en viktig ålder eftersom de snart börjar gymnasiet.

5.3 Ordinlärning

I detta avsnitt koncentrerar jag mig på ordinlärning hos modersmålsinlärare och elever som har hunnit lite längre i sina studier.

Barnet lär sig de fonologiska och grammatiska reglerna i fyra-fem års ålder och reglerna fastnar i minnet för resten av livet. I fråga om inlärning av öppna ordklassernas (se 4.2) ord finns det inga gränser när ordförrådet skulle vara fullständigt. Människan lär sig nya adjektiv, substantiv och verb hela tiden.

Att lära in ord och uttryck är individuellt hos varje människa. Vissa lär sig bäst genom att repetera ord och bara säga dem utantill, andra behöver sammankoppla dem för en meningsfull helhet. Somliga använder ord som de nyligen har lärt sig i meningar och kommer på det sättet ihåg nya ord bättre. Några lärare råder elever också att använda synonymer och antonymer som hjälp och inte bara ständigt upprepa ett och samma ord. Men som sagt all inlärning är individuell. Därefter tar jag fram några teorier och metoder för ordinlärning. (Holmegaard 1999: 46).

Eriksson (1992) (citerad i Holmegaard 1999: 77) har studerat ordinlärning och språkundervisning i främmande språket, engelska. Lärare anser att elever själv borde ta ansvar för sin ordinlärning. Elever borde välja själv ut ord som de vill lära sig. Då uppstår det skillnader mellan flickor och pojkar när de kan själv inverka på deras ordinlärning. Holmegaard (1999: 83) anser att det är ytterst viktigt att inte bara lära sig ord utan också att inläraren kommer ihåg de lärda orden. Man bör kunna använda orden i talet för att barnet skulle själv lära sig orden. Elever måste också ha annan kännedom av språket och själva vara intresserade för att inlärningen ska ske. Eleverna måste ha någon kunskap om ordbildningen och hur man bildar nya ord. Faktum är att alla ord inte lärs ut i skolan utan man måste också lära dem utanför skolan.

Det finns inte så många undersökningar om språkinlärning i tonåren och speciellt hur språkutvecklingen har gått vidare hos ungdomar. Barnens och ungdomarnas språk

utvecklas hela tiden och det följer en utvecklingslinje som närmar sig vuxenspråkets normer. Vuxnas skriftspråk är det mål som eleven eftersträvar. Pettersson (1977: 130) ser tre olika linjer i tonåringars språkutveckling. Orden blir avsevärt längre och eleverna använder flera långa ord än tidigare. Som redan tidigare påpekats är enklare ord ofta korta och lite ovanligare ord längre. Den andra linjen är ordvariationen. Den ökar inte så mycket på högstadiet men då man går till gymnasiet ökar ordvariationen kraftigt. För det tredje fastställer Pettersson att elevernas språk verkligen förändras och språkbruket börjar likna vuxnas skriftspråk. Det är huvudlinjen i den språkliga mognaden hos elever. (Pettersson 1977: 132).

Gymnasieelever som är 17-18 år är rätt så långt tränade i sin språkutveckling och närmar sig det utvecklade vuxenspråket. Eleverna blir allt mer produktiva då deras språkutveckling har nått sin topp. Innehållet i texterna är mycket rikare hos språkligt mogna gymnasister. (Pettersson 1977: 130.)

Ord lärs bäst in i deras sammanhang. Holmegaard hänvisar till Nagy (1989: 12-13) som anser att ord borde övas strukturerat och med hjälp av olika slags ordövningar bjuda inlärare på djupare förståelse av ord och begrepp. Enligt Holmegaard (1999: 82) måste ord kombineras med kontext och det kunskap som man har förut. Man kan inte förstå ord bara genom att titta på ordförklaringar och definitioner.

Jag undersöker mönster för hur eleverna i mitt material använder ord och uttryck.

6 Ordklasser- teoretiska och metodologiska överväganden

I detta kapitel berättar jag närmare om klassificering av ord i tre ordklasser. Jag berättar grunder för min kategorisering och tar fram några frågor som orsakade problem. Jag diskuterar också kring metodologiska problem och hur jag löser dessa problem. Ytterligare dessa frågeställningar förklarar jag och går djupare in på Hultmans och Westmans (1977) undersökning. Jag presenterar hur de har valt att kategorisera ord.

6.1 Substantiv

Ur semantikens synvinkel kan substantiv delas in i konkreta, fysiska entiteter och i abstrakta entiteter. Konkreta substantiv benämner olika varelser och entiteter, föremål och platser. Abstrakta substantiv benämner egenskaper, sakförhållanden och verksamhet. (SAG 1999: 27.) I SAG (1999: 16) konstateras att substantiv används för att hänvisa till en referent till en viss klass eller typ av referenter som kännetecknas av en eller flera stabila egenskaper.

Med tanke på högstadiematerialet kategoriserar jag alla substantiv som jag hittar enligt deras betydelse. Jag koncentrerar mig inte på de grammatiska egenskaper som substantiv har utan enbart på innehåll. Det finns också andra grunder för att kategorisera substantiv. Hultman och Westman har använt kategorier som adjektivsubstantiv, verbalsubstantiv, egennamn och metasubstantiv (Hultman & Westman 1977: 107). Jag kommer inte att följa samma kategoriserings principer som de har använt. Jag strävar efter att kategorisera ord som flickor och pojkar använder i sina skrivprocesser i olika kategorier. Jag kommer att undersöka ord skilt från deras kontext och bara koncentrera mig på deras betydelse. Jag anser att ordgrupperingar betjänar bättre mitt syfte än att undersöka de grammatiska egenskaperna.

I Hultmans² material var det flickorna som använde mera adjektivsubstantiv. Flickor använde ord som var mer känslobetecknande ord som *trygghet*, *osäkerhet*, *generositet* och *möjlighet*. Adjektivsubstantiv som pojkarna använde var av helt annat slag. De populäraste adjektivsubstantivet hos pojkarna var *valfrihet*, *aktualitet*, *nödvändighet*. Hultman anser att en hög andel av adjektivsubstantiv kan motiveras genom att flickorna ”oftare skriver om känslor”. Pojkarna nominaliserar hellre *opersonliga egenskaper*. Verbalsubstantiv ”är ordbildningsmässigt parallella med adjektivsubstantiven”. Det finns ingen tydlig skillnad mellan flickor och pojkar i fråga om användning av verbalsubstantiv. Ju mer gymnasisterna hade använt verbalsubstantiv desto bättre betyg hade de fått. (Hultman & Westman 1977: 109, 110.) Enligt Hultman och Westman är det flickor som överhuvudtaget behandlar nominaliseringen bättre.

I Svenska Akademiens språklära (1999) presenteras sex olika kategorier för substantiv. De här kategorierna är *individbetydelse*, *kollektiv* och *singulär betydelse*, *animat* och *inanimat betydelse*, *kön*, *abstrakt* och *konkret betydelse* och *måttsenheter*. Jag anser att de kategorierna inte betjänar mitt syfte eftersom jag utreder och analyserar semantiska egenskaper på en mer konkret nivå. Substantiv som jag kan hitta i högstadielävers uppsatser delar jag in i huvudkategorier som personer, familjeord, fordonsord (t.ex. bensin, motor), trafikord (t.ex. hastighetsgränsen), ord som anknyter till pengar (t.ex. summa, euro), ord som anknyter till nackdelar (t.ex. olyckor, säkerhetsrisken), ord som har att göra med fritiden och hobbyer (t.ex. utrustning). Sedan finns det ord som inte ingår i några ovannämnda kategorier och de orden har jag kategoriserat i gruppen övriga. I fråga om substantiv som är sammansättningar, koncentrerar jag i de flesta fall på deras stam, inte den bestämmande delen av substantivet.

---

² Tor G. Hultman har koncentrerat sig på gymnasisternas språkbruk medan Margareta Westman har tagit hand om undersökning som relaterar till bruksprosatexter.

6.2 Verb

I det här avsnittet redogör jag hur Hultman har gått vidare i sin undersökning. Jag berättar om olika möjligheter att kategorisera verb. Jag berättar också hur jag går vidare i min analysdel av verb.

I Svenska Akademiens Grammatik redogörs (1999: 141) tre olika betydelsefält, nämligen *fysiska fältet*, *psykiska och sociala fältet* och *logiska fältet*. *Det fysiska fältet* består av verb som kan kopplas till sinnen. Verben inom detta fält beskriver aktioner som kan ses, höras, kännas, luktas och smakas. Exempel på verb som hör till det fysiska fältet är *bo, flytta, komma, baka, bygga, måla, röra, spricka*. Det psykiska och sociala fältet innehåller verb som anknyter till upplevelser och aktiviteter som är mentala. Exempel på sådana verb är *be, hälsa, orka, hoppas, planera, önska, ana, glömma, komma ihåg, tro*. Verb som beskriver socialt handlande eller sociala relationer är bl.a. *hjälpa, skiljas, gifta sig, svika*. Verb som hör till *det logiska fältet* rör mera abstrakta händelser. Verben uttrycker likhet, orsak, kvantitet, innehav och del av någon helhet. Exempel på verb som hör till logiska fältet är *bero på, beteckna, betyda, bestå av, ske, hända, existera, omfatta* och *utgöra*. (Teleman 1999: 141, 142.)

I Hultmans och Westmans undersökning delades verb in i hjälpverben samt infinita och finita verbformer. I gymnasistmaterialet som Hultman och Westman undersökte var könsskillnaderna små och inte genomgående. De hjälpverb som framträder i gymnasistmaterialet är måste, skola och vilja medan hjälpverben få och ha har endast få belägg. (Hultman & Westman 1977: 150.) I min undersökning delar jag först verben in i två huvudgrupper: huvudverb och hjälpverb. Vidare delar jag in huvudverben som finns i mitt material enligt dess betydelsefält. Jag kategoriserar en verbfras som ett verb och koncentrerar mig bara på huvudverbet. T.ex. verbfras *måste transportera* innehåller bara ett verb (transportera) och verbfras *skulle ha förhindrats* innehåller också ett verb (förhindrats). Jag analyserar alltså bara huvudverben enligt deras funktion. Det som jag är intresserad av är vilka betydelsefält huvudverben har som flickorna och pojkarna i materialet använder mest. Infinitiver var också svåra att tolkas. Infinitiver kan skrivas i

stället för substantiv och ofta fungerar de som verbalsubstantiv i meningar, därför var det svårt att veta om de borde räknas in i verb. Trots att infinitiver också kan vara verbalsubstantiv har jag kategoriserat alla infinitiver som verb. Problemorsakande var också bestämningar till verben. Olika bestämningar hör ihop med verb och kan också ändra verbets betydelse. Jag vill dock koncentrera mig på verben och ta med bestämningar i min analys bara om de ändrar verbets betydelse.

6.3 Adjektiv

I en text är 5 till 10 procent av löporden adjektiv (Teleman 1999: 76). Adjektiv är komplicerade att skilja t.ex. från adverb. Det finns också en grupp av adjektiviska pronomen, vilket gör att det inte är så lätt att avgränsa adjektiv. Till adjektiviska pronomen hör ord som böjs enligt den adjektiviska böjningsmodellen. För det mesta karakteriserar adjektiv det huvudordet som det syftar på men adjektiv kan också ha klassificerande funktioner, t.ex. *grekisk* sallad. (Teleman 1999: 77, 78.)

De flesta adjektiven är enmorfemiga och består av ett enstavigt rotmorfem. Adjektiv kan bildas genom att sammansätta ord. Första ledet i en sammansättning kan vara ett substantiv (t.ex. *musikälskande*), ett adjektiv (t.ex. *blågrå*) eller ett verb (t.ex. *slitstark*) men det sista ledet är alltid adjektiv. Adjektiv kan också avledas av substantiv och av verb. Om adjektiv är avledda av substantiv tilläggs ett suffix (t.ex. *-ig*, *-ad*, *-aktig*, *-mässig*, *-(i)sk*, *-lig*,) efter substantivstammen. Om det är ett verb som är avledningsled tilläggs suffix som t.ex. *-bar*, *-lig*, *-aktig*, *-ant*, *-sam*. Presensparticip (t.ex. *välfungerande*) och perfektparticip (t.ex. *förkortade*) räknas också som verbavledda adjektiv. (Teleman 1999: 81, 82.)

I *Gymnasistsvenska* finns inte så mycket resultat om adjektiv och inte alls skillnader mellan flickor och pojkar. Ändå hävdar Hultman & Westman (1977: 126) att flickor använder traditionellt mera adjektiv än pojkar, åtminstone i talspråket. Hultman (1977: 126) konstaterar att kvinnors högre socialgrupp har något att göra med det. De undrar

om eleverna uppmuntras att använda adjektiv trots att de får texten låta som ”adjektivrik blomsterstil”.

Olika slags adjektiv kan klassificeras enligt olika grunder. I denna avhandling har jag beslutit mig att dela in adjektiven i kategorier på basis av hur de har använts. Jag anser att denna klassificering betjänar mitt syfte bättre än en grammatisk klassificering. Enligt Svenska Akademiens Grammatik 1999: 160, 161) finns det adjektiv som har relativ och absolut betydelse. Dessutom finns det adjektiv som inte böjs och adjektiv som redan är lexikaliserade och particip som fungerar som adjektiv. I synnerhet finns det två klasser som jag koncentrerar mig på i min adjektivanalys, nämligen absoluta och relativa adjektiv eftersom de är allra intressantaste med tanke på mitt syfte och skillnader i flickors och pojkers adjektivanvändning. Visst finns det många adjektiv som inte kan grupperas och då har jag valt att bilda en egen kategori som heter *övriga*.

En påfallande del av adjektiv i språk är relativa. Relativa adjektiv kan graderas och kan kompareras. Olika slags intensitetsbestämningar kan placeras framför dem, t.ex. *jättebra, ganska säker, urgammal*. Vanligen skildrar relativa adjektiv fysiska egenskaper (*stor, hög*), relativ ålder (*ny, gammal*), eller karaktärsdrag eller sinnesstämning. De kan också vara subjektivt värderande (*onödig, intressant*) och den egenskapen som adjektiv beskriver är då beroende av skribentens personella uppfattningar och åsikter. Relativa adjektiv har ofta också antonymer och de utformar ett antonympar (*stor-liten*). De adjektiven skildrar relativa egenskaper som är beroende av den entitet som de skildrar, dvs. att adjektiv stor och liten inte i och för sig berättar hurdan den absoluta storleken är, t.ex. en stor mus kan vara mindre än en stor björn. De kan också vara subjektivt värderande liksom *söt* och *hemsk*. (Teleman 1999: 160, 161.)

Absoluta adjektiv skildrar egenskaper som entiteter antingen har eller inte har. De skildrar ofta material, lokal eller tidsmässig ursprung (stenålders-), bestämd tid. Meningen hos absoluta adjektiv beror inte på substantivets referent. Absoluta adjektiv kompareras inte och får inte heller intensitetsmarkörer. De är oberoende av skribentens åsikter i motsats till relativa adjektiv. (Teleman 1999: 161.)

Som sagt delar jag adjektiv in i absoluta och relativa adjektiv. Jag delar relativa adjektiv vidare in i tre olika grupper. Jag har skapat kategorier för adjektiv som används för att beskriva människor och adjektiv som används för att beskriva fordon. Det är intressant att se vilka adjektiv som flickor och pojkar använder för att beskriva människor och fordon och om de använder samma adjektiv. I kategorin *övriga* var jag tvungen att kategorisera sådana adjektiv som inte används för att beskriva varken människa eller fordon utan andra substantiv som förekommer i elevtexterna. I exemplen som finns i analysdelen (se 7.3) tar jag fram de huvudord som adjektiven beskriver.

På grund av att det finns så få absoluta adjektiv i mitt material kategoriserar jag dem enbart i två olika grupper, nämligen i adjektiv som beskriver fordon och i gruppen *övriga*. Jag anknyter adjektivanalysen också till substantiv eftersom jag har grupperat adjektiv i grupper på grund av deras användning.

7 Analys

Jag analyserar substantiv, adjektiv och verb, det vill säga de tre huvudsakliga öppna ordklasserna, för att bilda någon slags helhetsuppfattning om flickors och pojkars sätt att använda ord och uttryck. Först har jag räknat hur många substantiv, adjektiv och verb eleverna har använt i sina texter. I uppsatserna finns det totalt 2724 ord av vilka 1223 ord ingår i pojkarnas texter och 1501 ord i flickornas texter. Procentuellt sett använder pojkarna 45 % av totalantal av orden medan flickorna använder tio procent mera. Av tabell 1 kan det lätt märkas att flickorna har skrivit längre texter och de använder flera ord.

	SUBSTANTIV	ADJEKTIV	VERB	ANTAL ORD
POJKAR	472	193	558	1223
FLICKOR	566	221	714	1501
	1038	414	1272	2724
POJKAR %	45 %	47 %	44 %	45 %
FLICKOR %	55 %	53 %	56 %	55 %

Tabell 1 Fördelning av ordklasser.

Som det framgår av tabellen 1 använder pojkarna sammanlagt 472 substantiv medan flickorna använder 566 substantiv. Av sammanräknat antal substantiv använder pojkarna 45 % substantiv medan flickorna använder 55 %. Det finns 10 procents skillnad mellan flickor och pojkar vilket befäster också Petterssons tankar. Pojkarna använder 193 adjektiv och flickorna 221 adjektiv och av totalantal av adjektiv är pojkarnas procentandel 47 och medan flickornas andel är 53. Pojkarna använder 558 verb och flickorna för sin del 714 verb. Pojkarnas procentandel för verb är 44 av totalantalet av verb medan flickornas procentandel för verb är 56 av totalantalet av verb. Av dessa siffror kan inte konstateras något tydligt om användningen av ordklasser fast än flickorna använder genomsnittligt mera ord än pojkarna. Trots allt säger enbart siffrorna ingenting om ordens kvalitet. Därför är det viktigt att gå djupare i analysen och analysera varje ordklass kvalitativt.

Jag inleder varje analysdel med en tabell som visar fördelningen av de analyserade orden. I tabellerna finns tre kolumner: flickor, pojkar och totalt. I varje kolumn presenteras längst ner en andel som visar hur många procent av den sammanräknade totalmängden av varje ordklass det är fråga om. Jag har räknat hur många substantiv, verb och adjektiv det finns totalt hos flickor och pojkar. Jag har till exempel räknat ut hur många fordonssubstantiv det finns och efter det har jag jämfört antalet fordonssubstantiv med totalantal av substantiv och fått andelen av fordonssubstantiv för båda könen. Efter att ha räknat procent för båda könen jämförde jag dem med varandra och undersökte om det finns betydande skillnader i siffrorna. Utifrån tabellerna är det lättare att se vilka substantiv är desamma och i vilken mån substantiv skiljer från varandra. I analysen lyfter jag upp intressanta val som eleverna har gjort.

Jag kommenterar om ett ord är frekvent använt. Jag stöder detta på en frekvensordlista som Carita Hassler-Göransson har gjort upp. Hon har undersökt ordfrekvenser i fem olika texter som kom fram mellan åren 1930 och 1957. Varje undersökning innehåller 100 000 löpord. Hon har räknat alla ord som förekommer i texter och gjort frekvenslistor. Alla olika böjningsformer har räknats som självständiga enheter. Hassler-Göransson har alltså räknat alla ord som grafiska enheter. Materialet är så representativt som möjligt och texterna är skrivna av både män och kvinnor. Jag fokuserar på den femte undersökningen eftersom den var allra nyaste och kom ut 1957. (Hassler- Göransson 1966: 5.)

Om eleverna har skrivit något felaktigt, korrigerar jag inte felen utan sätter en asterisk (*) efter ordet och tar det med i analysen.

7.1 Substantiv

Jag har delat alla substantiv som finns i mitt material i olika kategorier. Tillsammans finns det åtta olika kategorier, vilka är *fordonord*, *trafikord*, *familjeord*, *personbetecknande substantiv*, *fritid*, *ekonomi* och *nackdelar med mopedbilkörandet*

och gruppen *övriga*. Jag har skapat en egen kategori för substantiv som har någonting att göra med familjen därför att jag vill också undersöka om flickor är mera familjecentrerade och använder mera ord som kan sägas anknyta till familjen. I sin undersökning konstaterade Hultman att flickorna har mera ord som anknyter till familjen i sina texter (se 4.1).

Jag räknar fördelningen av orden i varje kategori mellan flickor och pojkar. Efter att ha räknat fördelningen mellan könen jämför jag siffrorna med varandra och undersöker om det finns skillnader. För varje ordkategori har jag gjort en tabell för att visa de frekventaste ord som flickor eller och pojkar använder. I tabellen har jag också inkluderat en kolumn *totalt*. I kolumnen *totalt* har jag samlat alla ord som finns med i både flickornas och pojkarnas texter. Tabellerna gör det lättare för att se vilka substantiv som är desamma och i vilken mån de skiljer sig från varandra.

7.1.1 Fordon

I detta avsnitt behandlar jag substantiv som eleverna använder för att beskriva fordon. Med fordon menar jag ord som skoter, moped, traktor osv. Alla ord som jag har med i tabellen 2 (se nedan) anknyter till fordon.

I bruk av substantiv som anknyter till fordon syns det inte anmärkningsvärda skillnader i fördelningen mellan könen. Som framgår av tabell 2 är flickornas procentandel av fordonsord 34 % av alla substantiv som finns i texter som flickorna skriver medan pojkarna använder 236 fordon ord i sina texter vilket utgör 37 % av alla substantiv. Flickorna använder totalt 253 substantiv. Det är tre procents skillnad mellan flickor och pojkar, vilket visar att pojkarna använder relativt flera fordonssubstantiv jämfört med flickorna. Pojkarna använder 25 fordonsord medan flickorna använder bara 14 olika substantiv fast sammanräknat antal av fordonsord är högre hos flickorna. Det absolut frekventaste ordet hos båda könen är substantivet *mopedbil* med 281 belägg vilket kommer fram i tabellen nedan (se tabell 2).

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
mopedbil	142	mopedbil	139	mopedbil	281
bil	29	bil	38	bil	67
moped	26	moped	22	moped	48
buss	6	skoter	19	skoter	24
skoter	5	buss	10	buss	16
moppebil	4	mauto	9	mauto	9
bagageutrymme	3	bagageutrymme	3	bagageutrymme	6
fordon	2	familjebil	3	moppebil	4
leksaker	2	fordon	3	familjebil	3
motor	2	lastbil	3	fordon	3
cykel	1	cykel	1	lastbil	3
epatraktor	1	dieselbil	1	fordon	2
mauto	1	plastburk	1	leksaker	2
motorcykel	1	skrot	1	motor	2
peugeot	1			cykel	1
skateboard	1			epatraktor	1
skrothög	1			mauto	1
smart	1			motorcykel	1
apparat	1			peugeot	1
baklucka	1			skateboard	1
dieselmotor	1			skrothög	1
plåt	1			smart	1
registerplåt	1			apparat	1
utrymme	1			baklucka	1
vinterdäck	1			dieselmotor	1
				plåt	1
				registerplåt	1
				utrymme	1
				vinterdäck	1
				cykel	1
				dieselbil	1
				plastburk	1
				skrot	1
	236		253		489
	37 %		34 %		35 %

Tabell 2 Fördelning av fordonsord.

I kategorin fordon valde jag också att ta med sådana ord som refererar till fordonen. Både flickorna och pojkarna använder olika namn för att beskriva mopedbilar och jag anser att det är viktigt att undersöka deras semantiska valör eftersom de kan avslöja något om elevernas åsikter och förhållningssätt för mopedbilar. Två pojkar använder ordet *leksaker* då de talar om mopedbilar (se exempel 1).

ex.1 Min åsikt är att mopedbilen egentligen är en *leksaker*. (pojke 5)

En flicka associerar inte mopedbilar med leksaker utan använder ordet *plastburk* för att syfta på mopedbilen (se exempel 2). En flicka använder ordet *skrot* medan en pojke använder en lite längre version av samma ord: *skrothög* (se exempel 3). En pojke beskriver mopedbil med ordet *apparat* i exemplet 4. Ordet *apparat* ger intrycket att pojken förhåller sig till mopedbilar som allmänna anordningar.

ex.2 Att sitta i en mopedbil känns som att sitta i en *plastburk*. (flicka 12)

ex.3 Men redan efter en liten kontakt med en lite större bil blir mopedbilen en stor *skrothög*.

ex.4 Föräldern vill inte släppa ungdomen till vintertrafiken med en så lätt *apparat*. (pojke 5)

Båda könen använder orden *bussar*, *cyklar*, *skotrar* och *mopeder* i sina texter då de skriver om mopedbilar. Pojkar använder hyponymer och nämner olika bilmärke som *Peugeot* och *Smart* medan flickor bara nöjer sig med att använda generiska benämningar. Tre flickor tar fram aspekten familj genom att skriva om familjebilar (se ex. 5). De har troligtvis menat att familjen kan använda mopedbilen som en extra *familjebil*. De ser möjligheten att använda mopedbilar också som familjebilar. Bland flickor används ordet *mauto* som mopedbilar familjärt kallas, de använder ordet 9 gånger medan enbart en pojke använder det bara en gång (se exempel 6).

ex.5 De yngre syskonen kan ärva *mopedbilen* och som extra *familjebil**. (flicka 8)

ex.6 *Mauton* förorenar naturen, såsom *bilen*, *mopeden*, *skotern* osv. (flicka 9)

Mopedbil är naturligtvis det allra frekventaste ord bland flickorna och pojkarna men pojkar varierar sitt ordval med ordet ”moppe”. I topp tre för båda könen finns orden *bil* och *moped*. Det finns endast en pojke som använder ordet *skateboard* i sin text men han använder den engelska varianten av ordet, inte det svenska ordet rullbräda (se exempel 7). En pojke använder ett special märke *Peugeot 307 Sport* för att beskriva bilen (se exempel 8).

ex.7 Cykel, buss och *skateboard* räcker bra för mig. (pojke 1)

ex.8 Med så mycket pengar får man en ny *Peugeot 307 Sport* från Belgien! (pojke 3)

Allt som allt var ordfördelningen rätt så jämn gällande både flickorna och pojkarna. Flickorna använder färre ordvariationer och därför finns det bara 14 olika ord i flickornas lista. I pojkarnas lista finns det 25 olika ord, vilket är tecken på

Allt som allt formar orden som anknyter till körning rätt så stor del av alla substantiv. Deras sammanräknade procentandel av alla substantiv är 11 % för pojkarna och 10 % för flickorna. Flickorna använder 28 olika ord medan pojkarna har använt 31 ord. Pojkarna använder tre ord mera som anknyter till trafiken, vilket inte är mycket. Det kan inte ses någon tendens för hur trafik ord är fördelade mellan könen. I alla fall använder båda könen relativt mer fordonssubstantiv än trafik substantiv. Det allra frekventaste ordet som flickor använder är *mopedkort* med 12 belägg medan pojkar har enbart 2 belägg på ordet *mopedkort* (se exempel 9). Däremot använder pojkar också andra ord som refererar till *mopedkortet*, nämligen *kort* (se exempel 10), *mopedbilkort* (se exempel 11), *körkort* (se exempel 12) och *mopedkörkort* (se exempel 13). Kort kan naturligtvis också syfta på andra ting och därför är det också ett exempel på polysemi (se kapitel 3.2).

ex.9 Men det tog inte länge före ungdomar kom på att man får köra den med *mopedkort* när man är 15. (pojke 9)

ex.10 Plus är det att nu kan inga dåliga förare få kort så lätt, de måste träna ordentligt för att få *kortet*. (pojke 2)

ex.11 Men man har nog talat och tänkt att mopedbilen får en* egen* *mopedbilkort*. (pojke 4)

ex.12 Körskolan har teorilektioner och körlektioner och *körkortet* kostar mer än förr. (flicka12)

ex.13 Jag har redan *mopedkörkort* (den billigare versionen) så jag har bevisat att jag kan alla regler i trafiken, men ändå så får jag inget fordon. (flicka 2)

Båda könen gör skillnad mellan *bensin* och *diesel* men pojkar använder också ordet *dieselbensin* som synonym till *diesel*. De använder både *bensin* och *bränsle* fast *bränsle* också kan syfta på *diesel* så *bensin* och *bränsle* kan inte sägas vara fullständiga synonymer. *Bränsle* är överordnat och *bensin* och *diesel* underordnade (se exemplen 14 & 15). Det är alltså ett exempel om hyperonymi (se 3.1). I exemplet 16 använder en pojke både orden *bensin* och *diesel* för att jämföra deras kostnader.

ex.14 Den har en större tank och rymmer också mera *bränsle* än mopeden och förbränner mindre *bränsle* än mopeden på en lika lång sträcka. (flicka 2)

ex.15 Då går den kanske fortare men förbrukar mycket mer *diesel*.
(flicka10)

ex.16 Mopedbilar förbruker* mindre än de flesta mopeder, dessutom använder de flesta mopedbilar *diesel* som är billigare än *bensin*. (pojke 7)

Det syns att pojkar tar mer hänsyn till allt konkret som rör körningen och allt som är nödvändigt när man äger en bil. De skriver om *bilskatt* som rör också mopedbilar samt försäkringar som man måste ta för sina bilar (se exempel 17). Flickor använder ord *hastighetsbegränsningen* (se exempel 18) och berättar hur man kör tryggt i trafiken och skriver om hastighetsbegränsningen som är 45 km/h för mopedbilar, de använder också ordet *körkunskap* (se exempel 19).

ex.17 Om man tar begränsaren bort slipper* man med mopedbilen över 80 km/h men det är olagligt och om man blir fast så måste man betala *bilskatt* --- (pojke 9)

ex.18 *Hastighetsbegränsningen* är också tillräckligt låg, men jag tycker det är dumt att bra två lagligt får åka i en mopedbil. (flicka 1)

ex.19 Och om man har en mopedbil, så har man bättre *körkunskap* när man gör det riktiga körprovet. (flicka 9)

Vad gäller trygghet och säkerhet i trafiken tar flickor också upp ordet *regler* och *trafikregler* (se exempel 20) som är i det här sammanhanget fullständiga synonymer. En pojke nämner också ordet *trafikregler* i sin uppsats. Två pojkar skriver också om *hastigheten* men de har utelämnat ordet begränsningen. Både flickor och pojkar fäster uppmärksamhet vid lagen (se exempel 21).

ex.20 Vi kommer ändå att ha mopeder av alla slag i trafiken som kanske inte alltid följer *regler* så bra. (pojke 5)

ex.21 I *lagen* står det att det endast får finnas två personer i en mopedbil.
(flicka 7)

Sammanfattningsvis syns det inte skillnader, åtminstone då man betraktar siffror. Flickor har lite mera ord som kan sägas anknyta till säkerhet, t.ex. *hastighetsbegränsning* och *körerfarenhet* men båda könen använder ord som *försäkring* och *regel* så det kan inte konstateras något tydligt om trafikordsfördelning.

7.1.3 Personbetecknande substantiv

I detta avsnitt diskuteras personbetecknande substantiv som finns i materialet. Jag har samlat alla personbetecknande substantiv i tabell 4. I fråga om personbetecknande substantiv har jag uteslutit alla sådana substantiv som anknyter till familjen eftersom jag har en egen kategori för alla ord som anknyter till familjen. Det mest använda ordet hos pojkarna och flickorna i fråga om personbetecknande substantiv är ordet *ungdomar* med 15 belägg. Sammanlagt använder pojkarna 55 personbetecknande substantiv vilket gör den sammanräknade procentandelen 9 av totalantal av substantiv i pojkarnas texter. Flickorna använder 47 personbetecknande substantiv i sina uppsatser vilket gör en procentandel 6 av totalantal av substantiv i sina texter. Med tanke på den kvantitativa fördelningen finns det inte så anmärkningsvärda skillnader i fråga om användning av personbetecknande substantiv. Det går emot hypotesen om att flickor använder fler personrelaterade ord fast i fråga om familjerelaterade ord finns det en klar skillnad mellan flickor och pojkar. I topp tre i flickornas ordlista finns orden *passagerare* och *person* och i pojkarnas lista *förare* och *tonåring*.

ungdom	8	passagerare	7	ungdom	15
förare	4	ungdom	7	chaufför	8
tonåring	4	person	6	människa	8
chaufför	3	chaufför	5	passagerare	8
mopedförare	3	människa	5	person	7
människa	3	kompis	3	tonåring	6
unga	3	tonåring	2	förare	5
åring	3	unga	2	unga	5
15-åriga	2	vuxna	2	kompis	3
bilförare	2	förare	1	mopedförare	3
bilist	2	ishockeyspelare	1	polis	3
hockeyspelare	2	mopedbilägare	1	vuxna	3
idiot	2	pojke	1	åring	3
polis	2	polis	1	15-åriga	2
flicka	1	vän	1	bilförare	2
hockey-grabbe	1	åldringar	1	bilist	2
hockeypojke	1	ägare	1	hockeyspelare	2
mopedbilsförare	1			idiot	2
moppebilist	1			åldring	2
moppe-gäng	1			flicka	1
passagerare	1			hockey-grabbe	1
person	1			hockeypojke	1
riksdag	1			ishockeyspelare	1
säljare	1			mopedbilsförare	1
vuxna	1			mopedbilägare	1
åldring	1			moppebilist	1
				moppe-gäng	1
				pojke	1
				riksdag	1
				säljare	1
				vän	1
				ägare	1
	55		47		102
	9 %		6 %		7 %

Tabell 4 Fördelning av personbetecknade substantiv.

Pojkar ersätter ordet ”moped” med ordet ”moppe” i sammansättningar, de använder ord som *moppebilisten* och *moppegängen* medan flickor använder den vanliga versionen ”moped” (se också 7.1.1 och 7.1.2). Av någon anledning anknyter båda könen mopedbilar till ishockeyspelare och berättar om ishockeyspelare i sina texter. Allt som allt varierar pojkarna sitt ordval mer och de använder ord som *hockeypojkar*, *hockeygrabbar* och inte bara *hockeyspelare*. En flicka väljer den traditionella vägen och använder bara ordet *ishockeyspelare*. Det är intressant att notera att flickor refererar ofta till pojkar och pojkar refererar till flickor i fråga om mopedbilsförare men pojkar nämner sällan sina kompisar i texter. Flickor talar mera om sina kompisar och att ofta är det en orsak för att skaffa mopedbil eftersom ”alla mina kompisar också har det”. Flickor använder orden *passagerare* samt *personer* mer än pojkar (se exempel 22).

ex.22 I lagen står det att det endast får finnas två *personer* i en mopedbil men många åker t.ex. 4 eller 5 på. (flicka 7)

Pojkar framlägger också frågan om ålder. En pojke påpekar att man får köra mopedbilen först när man har fyllt 15 år och använder ordet *15-åring* men för det mesta löser båda könen frågan om att inte använda preciserad ålder genom att använda ordet *tonåringar* och *ungdomar* (se exempel 23). En pojke använder ordet *polis* i sin text (se exempel 24). En flicka använder också substantivet *polis* i sin text. Två pojkar som kallar mopedbilsförare för *idioter* (se exempel 25). Det är också generellt att det här ordet "idiot" syftar på flickor och deras körsätt. Jag valde också att ta med ordet *riksdagen* (se exempel 26) i kategorin personbetecknande substantiv eftersom riksdagen består av människor och därför tänkte jag att det skulle vara logiskt att ta med ordet i den här kategorin.

ex.23 Många *tonåringar* åker dagligen från plats till plats med hjälp av mopedbilar utanför sina föräldrars räckhåll. (pojke 1)

ex.24 Motsats till mopeders kommer man inte undan *poliser* med en mopedbil. (pojke 11)

ex.25 Dessutom är mopedbilsförarna jävla *idioter* i trafiken. (pojke 7)

ex.26 *Riksdagen* har planerat att skilja tvåhjuliga från lätta fyrhjuliga alltså man skulle behöva ett skilt körkort för mopeders och mopedbilar. (pojke 8)

I fråga om användningen av synonymer använder pojkarna mycket mera olika ord som syftar på mopedbilskörare. Deras ordval består av *mopedbilsförare* och *moppebilisten* (se exemplen 27 & 28). Flickorna använder inte synonymer i samma grad som pojkarna. Pojkar varierar sitt ordval mera. Det känns som om att pojkar tycker om att spela med orden eftersom de kan använda *mopedbil* och *moppe* i samma text (se exemplen 29 & 30).

ex.27 Dessutom är *mopedbilsförarna* jävla *idioter* i trafiken. (pojke 7)

ex.28 Mopedbilen har konstaterats vara mycket säkrare än en skoter eller moped men om moppebilen krockar med en bil är det nog *moppebilisten* som blir tvåa. (pojke 5)

ex.29 Alla hockey-grabbar har *moppebil*. (pojke 11)

ex.30 Trimmade *mopedbilar* ökar risken för olyckor men ibland måste man få ta risker. (pojke 11)

I fråga om substantiven som anknyter till personer kan det ses en liten skillnad mellan flickor och pojkar. Pojkarna nämligen använder tre procent mera ord som anknyter till personer. Pojkar använder 26 olika personbetecknande ord medan flickor använder 17 olika ord. Flickor har använt 9 ord som även pojkar använder, medan flickor använder enbart 8 olika ord som inte finns på pojkarnas lista. I pojkarnas lista finns det däremot 17 ord som inte finns på flickornas lista.

7.1.4 Familj

Av ovanliggande tabellen 5 framgår att flickorna i materialet använder betydligt flera ord som kan anknytas till familjen. Fast texterna har teman som inte så lätt kunde anknytas till familjen använder flickorna relativt flera familjeord. Procentuell skillnad mellan pojkar och flickor är nära på fyra procent vilket är betydligt högre än i andra kategorier. Den här skillnaden visar också att min hypotes stämmer (se kapitel 7). Flickorna använder betydligt mera familjeord i sina texter.

POJKAR		Flickor		TOTALT	
föräldrar	7	föräldrar	14	föräldrar	21
barn	4	barn	9	barn	13
familj	2	familj	9	familj	11
bror	1	mamma	5	mamma	5
syster	1	pappa	5	pappa	5
		syskon	2	syskon	2
		småsyskon	1	bror	1
				småsyskon	1
				syster	1
	15		45		60
	2 %		6 %		4 %

Tabell 5 Fördelning av familjeord.

Det absoluta frekventaste ord som båda könen använder i sina uppsatser är *föräldrar*, flickor med 14 belägg och pojkar med 7 belägg (se exempel 31). Pojkar använder ordet *familj* (se exempel 32) eller *föräldrar* för att syfta på en av föräldrarna men flickor

använder också ord *mamma* och *pappa* (se exemplen 33 & 34). Flickor har använt ordet *familjen* 9 gånger medan pojkar bara 2 gånger.

ex.31 *Föräldrarna* skulle spara mycket tid med det att inte behöva skjutsa hela tiden. (flicka 7)

ex.32 Om du är det äldsta *barnet* i *familjen*, så kan du ge mopedbilen till din *syster* eller *bror*. (pojke 6)

ex.33 Inte för att min *mamma* någonsin skulle kunna köra med en mopedbil, hon skulle skämmas alltför mycket. (flicka 9)

ex.34 Pojken vrålar och stirrar på sin *pappa*. (flicka 13)

I flickors och pojkars användning av familjeord syns tendensen att flickor kan sägas vara mer familjecentrerade. Flickorna använder 4 % mer ord som kan anknytas till familjeliv. Också numerärt är skillnaden stor, flickorna har nämligen 30 ord mera än pojkarna.

7.1.5 Nackdelar med mopedbilkörandet

I detta avsnitt tar jag fram vilka ord eleverna har valt att använda för att beskriva nackdelar som finns med mopedbilar. Min hypotes var att flickor kanske intresserar sig mera om vad som kan hända i trafiken. Alla substantiv som kan kategoriseras som nackdelar är samlade i tabell 6.

POJKAR		Flickor		TOTALT	
olycka	4	olycka	5	olycka	9
fara	2	risk	4	risk	5
säkerhetsrisk	2	bilolycka	2	fara	3
mopedbilolycka	1	rattfylleri	2	skada	3
mopedolycka	1	skada	2	bilolycka	2
olycksstatistik	1	trafikolycka	2	mopedbilolycka	2
omfall	1	dödsfall	1	problem	2
problem	1	fara	1	rattfylleri	2
risk	1	hjärtinfarkt	1	trafikolycka	2
skada	1	katastrof	1	dödsfall	1
		pina	1	hjärtinfarkt	1
		problem	1	katastrof	1
		svårighet	1	olycksstatistik	1
				omfall	1
				pina	1
				svårighet	1
				säkerhetsrisk	2
	15		24		39
	3%		3%		3%

Tabell 6 Fördelning av nackdelsord.

Båda könen tar upp ordet *risker* men det är överhuvudtaget ganska intetsägande och luddigt ord och man kan anknyta det till nästan vad som helst. En pojke sammansätter ord säkerhet och risk och *säkerhetsrisk* (se exempel 35) säger mer än bara ordet risk. Båda könen tar också upp ordet *olyckor* men en pojke gör också skillnaden med *mopedolyckor* och *mopedbilolyckor* (se exempel 36). Två flickor för sin del använder ord *trafikolyckor*. Två flickor nämner ordet *rattfylleri* (se exempel 37).

ex.35 Andra stora *säkerhetsrisken* är unga som dricker *alkohol* och efter det åker hem. (pojke 2)

ex.36 Under de senaste åren har *mopedolyckorna* fördubblats p.g.a. mopedbilarna och deras förare.

ex.37 Fast mopedbilen är säkrare än skoter* finns det mer* *rattfylleri* nu än förr. (flicka 6)

Det allra frekventaste ordet som finns i materialet är *olyckor* med totalt nio belägg av vilka fem är i flickors texter och fyra i pojkars texter. Orden *risk* (se exempel 38), *fara* (se exempel 39) och *skada* finns också i topp tre i listan som samlar alla ord som hör till kategorin. I exemplet 40 skriver en flicka om en bilolycka och dess konsekvenser genom att använda substantivet *skada*.

ex.38 Fast det finns alltid* en *risk* att en snabb körande bil kolliderar med en även när man bara promenerar. (flicka 3)

ex.39 De flesta kör som de vill och är till *fara* för trafiken. (flicka 5)

ex.40 I en *bilolycka* skulle man inte klara sig utan allvarliga *skador* p.g.a. att mopedbilen är så liten och lätt. (flicka 11)

Flickorna använder nio ord mer jämfört med pojkarna. De tar upp ord som *dödsfall*, *krock* och *rattfylleri* (se exempel 41), *pina* (se exempel 42) *problem* (se exempel 43) och *katastrof* (se exempel 44) . Om man fäster uppmärksamhet vid ord som både flickor och pojkar använder, syns det att båda könen använder ord som *risk*, *olyckor*, *problem* och *skador*.

ex.41 Trafiken har blivit mera utsatt för *rattfylleri* och *krockar*, kanske även *dödsfall*. (flicka 11)

ex.42 Men priset kan vara eländig *pina*. (flicka 3)

ex.43 Men det finns stora *problem* med mopedbilen. (flicka 8)

ex.44 Som tur kan man inte köra fortare än 45 km/h, för det skulle vara en *katastrof* om alla 15- åringar som just fått körkort skulle köra 100 km/h. (flicka 8)

Allt som allt tar flickor upp sådana ord som kan anknytas till dåliga sidor med mopedbilkörningen.

7.1.6 Fritid

Ord som anknyter till mopedbilar har delvis också att göra med fritiden eftersom mopedbilar är för många ett kommunikationsmedel för att fara till hobbyer. Jag ville ta närmare titt på de ord som anknyter till fritiden. I den här kategorin har jag valt sådana ord som anknyter till hobbyer och fritid. I den här kategorin flickors och pojkars ord skiljer sig rätt så mycket varandra fast det dock finns samma ord också. Det allra frekventaste ord är *träningar* vilket kommer fram av tabellen 7.

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
träning	5	träning	10	träning	15
hobby	2	hobby	3	hobby	5
hobbyutrustning	2	bas	2	hobbyutrustning	4
trimning	2	hobbyutrustning	2	musik	3
utrustning	2	musik	2	utrustning	3
bekvämlighet	1	volym	2	bas	2
fritidsintresse	1	aktivitet	1	trimning	2
musik	1	fest	1	tuning	2
tillbehör	1	frisyr	1	volym	2
tuning	1	ishockeyklubba	1	väska	2
väska	1	ishockeyträning	1	aktivitet	1
		resemöjlighet	1	bekvämlighet	1
		smink	1	fester	1
		tennisracket	1	frisyr	1
		träningskläder	1	fritidsintresse	1
		träningsväska	1	ishockeyklubba	1
		tuning	1	ishockeyträning	1
		utrustning	1	resemöjlighet	1
		väska	1	smink	1
				tennisracket	1
				tillbehör	1
				träningskläder	1
				träningsväska	1
	19		34		53
	3 %		5 %		4 %

Tabell 7 Fördelning av fritidsord.

Pojkarnas ordval anknyter nära till utrustning men också till mopedbilarnas *tuning* och *trimning* (se exempel 50). Pojkarna använder bl. a. ord som *hobby*, *tillbehör*, *väsakor* och *fritidsintressen*. *Träningar* är också ett sådant ord som kommer upp ofta i båda könen texter (se exempel 51). En flicka även preciserar ordet *träningar* med prefix *ishockey*. Ordet *ishockey* tycks vara mer frekvent bland flickor i synnerhet i preciserad användning (se exempel 52). Flickorna varierar sina ordval lite mera med specifika ord som preciserar lite mera ordet *utrustning* som pojkar tenderar använda. En flicka t.ex. skriver om *tennisracket* och *ishockeyklubbor* (se exempel 53). Flickor tar fram också fritidsaspekter och koncentrerar sig inte bara på *träningar* och *utrustning*. Två flickor skriver också om musiken och att man kan fritt lyssna på *musik* i bilen (se exempel 54).

ex.50 *Tuning* är inte samma sak som *trimning*. (pojke 11)

ex.51 Jag skulle kunna åka till *träningarna* och till Nokia centrum och träffa vänner. (flicka 2)

ex.52 Med mopedbilen kan jag skjutsa mig själv till *ishockeyträningarna*. (flicka 13)

ex.53 Bagageutrymmet som finns i mopedbilen är också bra, där ryms *hobbyutrustning* som *ishockeyklubb* och *tennisracket**. (flicka 6)

ex.54 Men att låta 15-åriga tonåringar köra i trafiken med hög *musik* och kanske berusade? (flicka 11)

En flicka tar också upp ord *smink* och *frisyr* (se exempel 55). Orden *bas* och *volym* (se exempel 56) anknyter nära till musiken och därför har jag valt ta dem med i kategoriseringen. (se kapitel 5.2). Andra ord som flickorna använder i sina texter är *resemöjligheter*, *fester*, *bas*, *volym* och *aktiviteter*.

ex.55 När jag är framme i Nokia centrum är jag svettig och trött och om det har regnat har min *frisyr* blivit dålig och *sminken* runnit av. (flicka 2)

ex.56 Några kan tycka att mopedbilar är irriterande då de åker runt i stan och har *musiken* och *basen* på högsta *volym*. (flicka 1)

Den här gruppen av ord är inte särskilt koherent men jag har valt sådana ord som har att göra med fritiden. Både i flickornas och pojkarnas lista finns substantiven *träning*, *hobby*, *hobbyutrustning* och *väska*. Flickorna använder sammanlagt 34 substantiv medan pojkarna enbart 19 substantiv, numerärt har flickorna alltså använt 20 substantiv mer. Flickorna har använt 19 olika substantiv och pojkarna bara 11 olika substantiv. Båda könen har sex ord som är desamma. Det syns en viss skillnad mellan flickor och pojkar åtminstone i frekvens men det kan inte dras vattentäta slutsatser om deras ordval.

7.1.7 Ekonomi

Pengar anknyter också nära till de här texterna och skaffandet av mopedbilar. Därför har jag valt att undersöka om det finns skillnader i användningen av ekonomi uttryck mellan könen. Tabellen 8 visar alla ord som anknyter till ekonomi som finns i materialet.

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
pris	12	euro	20	euro	26
euro	6	pris	14	pris	14
pengar	5	pengar	5	pris	12
råd	4	råd	2	pengar	10
kostnad	2	summa	1	råd	6
prislapp	1	utgift	1	kostnad	2
summa	1			summa	2
				prislapp	1
				utgift	1
	31		43		74
	5%		6%		5%

Tabell 8 Fördelning av ekonomiord.

Jag har också räknat med användningar av symboler i mitt material, dvs. jag räknar användningen av symboler '€' som ordet euro. Ordet *euro* (se exempel 57) var det allra vanligaste ordet i mitt material för både pojkarna och flickorna (se tabellen 8). I flickornas texter får *euro* 20 belägg medan i pojkarnas texter får det bara 6 belägg. Pojkar fäster också uppmärksamhet vid *kostnader* (se exempel 58) som mopedbilar för med sig (se ordet *bilskatt* i 7.1.2).

ex.57 Nya mopedbilar kostar minst 10 000 *euro*.

ex.58 Mopedbilen har också dåliga sidor, t.ex. *kostnader*. (pojke 9)

Allt som allt finns det knappast några skillnader i användning av olika benämningar på pengar. Det finns ord som *pris*, *euro* och *pengar* i topp tre både i pojkarnas och flickornas lista fast de är i en lite annorlunda ordning. Det finns också ord *råd* och *summa* i båda könen listor. I pojkarnas lista finns det enbart orden *prislapp* och *kostnad* som skiljer från flickornas lista. I flickornas lista finns det däremot orden *utgift* som skiljer från pojkarnas lista. Därför kan jag inte konstatera något tydligt från den här gruppen av ord.

7.1.8 Övriga

I den sista kategorin av substantiv har jag kategoriserat alla sådana ord som är svårt att kategorisera i andra kategorier på grund av deras tvetydiga refereringar. I listan finns det

ord som *del* och *sak*. Kategorin ”nackdelar” innehåller också ett ord som kunde kategoriseras i den här gruppen men de här orden är på sätt och vis neutrala ord jämfört med de orden i kategorin ”nackdelar”.

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
sak	7	åsikt	6	åsikt	12
åsikt	6	nytta	4	sak	7
del	5	orsak	3	del	6
sida	3	sida	3	nytta	6
nytta	2	alkohol	1	sidan	6
alkohol	1	alternativ	1	orsak	4
attityd	1	bakficka	1	fråga	2
fråga	1	del	1	alkohol	2
fördel	1	fråga	1	alternativ	1
hinder	1	nyttighet	1	attityder	1
minus	1	problem	1	bakficka	1
orsak	1	smaksak	1	fördel	1
plus	1	åsiktsfråga	1	hinder	1
popularitet	1			minus	1
skillnad	1			nyttighet	1
syn	1			plus	1
synvinkel	1			popularitet	1
				problem	1
				skillnad	1
				smaksak	1
				syn	1
				synvinkel	1
				åsiktsfråga	1
	35		25		60
	5 %		3 %		4 %

Tabell 9 Fördelning av substantiv i gruppen övriga

Av tabellen 9 kan det lätt ses att ordvariationen är rätt så hög i fråga om ord som kategoriseras i gruppen ”övriga”. Sammanlagt finns det 15 olika ord som könen har använt bara en gång. I exemplet 59 använder en flicka ordet *sak* för att beskriva mopedbilens fördelar. En pojke använder också ordet *plus* för att uttrycka de positiva egenskaper som mopedbilen har. Samma pojke använder ordet *minus* för att uttrycka de negativa egenskaperna (se exempel 60 och 61).

ex.59 Det finns många bra *saker* med mopedbilen. (flicka 8)

ex.60 *Plus* är det att nu kan inga dåliga förare få kort så lätt. (pojke 2)

ex.61 *Minus* är det att kortet är så himla dyrt, förr fick man det för under 100 € och nu kostar det från 500-700 € men det gäller både för moped- och skoterförarna. (pojke 2)

Båda könen skriver också om *alkoholen* och dess inverkan på körandet (se exempel 62). En flicka använder ordet *bakficka* för att beskriva hur dyr mopedbilen är (se exempel 63).

ex.62 Andra stora säkerhetsrisken är unga som dricker *alkohol* och efter det åker hem.(pojke 2)

ex.63 Helt enkelt så är den för dyr, inte har jag 10 000€ i *bakfickan!* (flicka 2)

Allt som allt använder båda könen ord *del*, *nytta*, *sak*, *sida* och *åsikt* vilka alla är allmänord. Pojkarna och flickorna använder också sinsemellan olika ord. Pojkars ordval består bl.a. av *plus*, *minus*, *hinder*, *popularitet*, *problem synvinkel*, *alkohol* och *fördel* medan flickor använder ord som *nytta*, *nyttighet* och *smaksak*, *alkohol* och *bakficka*.

7.1.9 Sammanfattning av substantivanalys

I fråga om fordonsbeskrivande substantiv är det frekventaste substantiv hos båda könen *mopedbil*. Pojkarna använder ordet 142 gånger medan flickorna 139 gånger. Antalet fordonsord som pojkar använder formar 37 % av alla substantiv i materialet medan flickor använder 34 %. Det är alltså enbart tre procentsskillnad mellan könen. I fråga om trafikorden finns det bara en procent skillnad mellan flickor och pojkar. Av alla substantiv som finns i materialet är trafikord 11 % i pojkarnas texter medan procentandelen i flickornas texter är 10. De frekventaste orden skiljer sig också från varandra. De tre frekventaste orden hos pojkarna är *trafik*, *körkort* och *diesel* medan i flickornas lista finns orden *mopedkort*, *körprov* och *trafik*. Det finns alltså bara ett ord som är detsamma i topp tre. När det gäller personbetecknande substantiv finns orden *passagerare*, *person* och *ungdom* i flickornas ordlista och i pojkarnas lista finnsorden *förare*, *tonåring* och *ungdom*. Båda könen har ordet *ungdom* i deras lista. Det finns tre procent skillnad mellan flickor och pojkar i andelen av personbetecknande substantiv.

När det gäller substantiv som anknyts till familjemedlemmar syns det en klar skillnad mellan flickor och pojkar. Flickorna använder nämligen fyra procent mera ord som anknyts till familjen. Båda könen har dock samma ord i sina frekvensordlistor men enbart två pojkar använder ordet familj medan flickor använder ordet nio gånger. I fråga om ord som beskriver nackdelar med mopedbilkörandet finns det också ett ord som är detsamma i både flickornas och pojkarnas lista. Ordet *risk* är det frekventaste ordet i både flickornas och pojkarnas lista. Annars syns det inte procentuella skillnader mellan flickor och pojkar i fråga om ord som anknyter till nackdelar. Att gruppera ord i kategorin fritid var ytterst svårt. Kategorin är inte särskilt koherent men i alla fall syns det klart att både flickor och pojkar använder ord som *träning*, *hobbyutrustning* och *hobby*. Det frekventaste ord hos båda könen är *träning*. När det gäller ord som anknyter till ekonomi är *euro* och *pris* de frekventaste orden hos båda könen. Det syns alltså inte klara skillnader i fråga om substantiv som eleverna använder. Visst finns det små numerära och procentuella skillnader mellan könen men huvudsakligen är substantiven rätt så samma mellan båda könen.

7.2 Verb

I verbanalys har jag beslutit mig att kategorisera verb enligt deras betydelse fält. Jag delar verb vidare in i fysiska fältet, psykiska och sociala fältet och logiska fältet (se 6.2). Jag har samlat alla verb som fanns i texterna i tabeller som finns med i bilagorna i slutet av avhandlingen. Jag hänvisar till tabellerna då jag analyserar verb. Jag räknar hur stor procentandel varje fält formar jämfört med hela antalet av verb. I fråga om verbfördelning formar logiska fältet det allra största antal av de sammanräknade procentandelar, det sociala fältet är det minsta av de tre fälten. Det logiska fältet utformar procentandel 56 för flickor och 60 för pojkar av alla verb som eleverna har använt. Det psykiska och sociala fältet för sin del utformar procentandel 18 för flickor och 14 för pojkar och det fysiska fältets procentandel för flickor är 27 och för pojkar är det 27. Det syns inte så stora skillnader mellan flickor och pojkar om man tittar på varje fälts procentandel. I två första fälten är skillnaden drygt 3 % men i fråga om det fysiska fältet och dess procentandel finns det inte anmärkningsvärda skillnader.

Allt som allt när det gäller hela verbkategoriseringen syns det att eleverna använder mest verb som beskriver logiska händelser samt förhållanden och använder abstrakta verb. Psykiska och sociala fältet har så låga procent. Fysiska fältet torde också ha ganska hög procentandel eftersom det är lätt och också centralt att beskriva aktioner och allt som kopplas till sinnen. Som jag tidigare i kapitlet sex (se 6.2.) har antytt beskriver psykiska och sociala fältet mentala aktiviteter och olika slags upplevelser, därför innehåller materialet inte så många verb som syftar på mentala aktiviteter. Förstås beror det delvis på rubriken.

7.2.1 Logiska fältet

Det mest frekventa verbet i logiska fältet bland flickorna tycks vara verbet *vara* och alla dess tempusformer (se tabell 19 i bilaga 1). Verbet *vara* hör till de vanligaste verben i svenska. I Hassler-Göranssons (1966: 472) undersökning verbet *vara* har sammanlagt

2806 belägg av 100 000 löpande ord. Det kan vara både hjälpverb och huvudverb och även fungera som passivbildande hjälpverb. Det frekventaste verbet i logiska fältet bland pojkarna är också verbet *vara* med procentandel av 46. I topp tre för båda könen finns verb *få* (se exempel 64), *ha* (se exempel 65) och *vara* (se exempel 66) men efter topp tre finns det skillnader i verbanvändningen.

ex.64 Familjen *får* till och med en extra bil. (flicka 4)

ex.65 Mopedbilen *har* en överraskande stor motor. (pojke 9)

ex.66 Mopedbilarnas säkerhet *är* också av helt annan klass än mopedernas. (pojke 1)

Bland flickor är också verbet *rymmas* rätt så populärt (se exempel 67). Flickor använder verbet oftare än pojkar av vilka enbart en pojke använder verbet *rymma*.

ex.67 Bagageutrymmet som finns i mopedbilen är också bra där *ryms* hobbyutrustning som ishockeyklubb och tennisracketer. (flicka 6)

I fråga om logiska fältet syns det inte många skillnader när man beaktar de tre frekventaste verb hos flickorna och pojkarna. Efter de tre frekventaste verben kan man se skillnader tydligare.

ex.68 Det *finns* bra och dåligt med allt. (flicka 3)

ex.69 Nu när jag har skrivit om mopedbilar skulle jag aldrig *skaffa* en sån. (flicka 6)

På fjärde platsen i tabellen 19 (se bilaga 1) finns verbet *finnas* (se exempel 68) hos båda könen men sedan finns det skillnader. Fast båda könen använder nästan samma verb i sina texter finns det skillnader i antalet. Flickor har till exempel använt verbet *skaffa* (se exempel 69) 6 gånger medan pojkar bara en gång.

7.2.2 Psykiska och sociala fältet

I fråga om psykiska och sociala fältet är det vanligaste verbet hos både pojkarna och flickorna *tycka*. Tabellen 20 (se bilaga 2) visar att flickorna i materialet har procentandel 29 för verbet *tycka* och pojkarna 27 så det finns inga nämnvärda skillnader när det gäller

användning av verbet *tycka* i åsiktsyttring. Två flickor varierar deras ordval lite mera i fråga om åsiktsuttryckande verb genom att välja använda verbet *anse* i stället för *tycka* (se exempel 70). Deras ordval är också mer varierande och omväxlande för att beskriva uttryckssätt. Flickor använder bl.a. verb som *vråla*, *vädja*, *muttra* och *stirra* (se exempel 71) medan pojkar använder verben *säga*, *tala*, *tänka* och *se*. En pojke använder också verbet *påstå* (se exempel 72) och en pojke använder verbet *hata* och *irritera* (se exempel 73).

ex.70 Många *anser* att mopedbilar är absolut fantastiska och andra *anser* att de är totalt meningslösa. (flicka 3)

ex.71 ”Pappa jag skulle få för bara 6000 € en mopedbil av min kompis!”
pojken *vrålar* och *stirrar* på sin pappa. (flicka 13)

ex.72 Men jag *påstår* att mopedbilarna behövs. (pojke 2)

ex.73 De flesta bilister *irriteras* på mopedbilarna, förarna är 15 år och tar inte ordentligt ansvar för vad de gör i trafiken. (pojke 5)

Allt som allt använder flickorna i materialet psykiska och sociala fältets verb på mer varierande sätt. Deras texter är läsvänligare på grund av deras omväxlande ordval. Även om pojkarna använder procentuellt mera verb i psykiska och sociala fältet än flickorna har flickorna mer variation i sina texter. Som kan ses av tabellen 20 (bilaga 2) finns det sammanlagt 13 olika verb som bara flickor eller pojkar använder men samtidigt finns det också ganska vanliga verb som båda könen använder i sina texter. De verben är *fråga*, *förstärka*, *hoppas*, *kallas*, *kan*, *lyssna på*, *lära sig*, *säga*, *tro*, *tycka*, *tänka*, *veta* och *vänta*.

7.2.3 Fysiska fältet

I fråga om fysiska fältet skiljer flickors och pojkars verb från varandra ganska mycket. Det finns bara ett par verb som är absoluta synonymer med varandra men det finns också massor med variation i verbvalet, eleverna använder nämligen rätt så sällsynta verb för att variera deras ordval.

I fysiska fältet är den sammanräknade procentandelen 22 för pojkarna och 29 för flickorna (se tabell 21 i bilaga 3). Av de siffrorna att döma skriver flickorna i sina texter mer om fysiska händelser och verksamheter medan pojkarna beskriver mera tillstånd i sina texter. Ingenting kan dömas så svartvitt eftersom alla elever är individer men tendensen verkar vara så.

Det vanligaste verbet i fysiska fältet är självklart *köra* för båda könen, flickorna har lite högre procent, nämligen nio procent, pojkarna har fyra procent. Verbet *cykla* (se exempel 74) uppträder i flickors texter oftare än i pojkars texter. I flickors texter finns det sex belägg medan bara en pojke har ett belägg. En flicka använder också verbet *promenera* som inte heller uppträder i pojkars texter. Den här företeelsen kan nog delvis förklaras med verbet *gå* som båda könen använder. Det kan ses som hyponym till verbet *promenera* (se exempel 75). Verbet *gå* är överordnat och *promenera* underordnat.

ex.74 En mopedbil förorenar miljön mindre än en bil, men alltid mer än t.ex. om man skulle *cykla* eller åka buss. (flicka 8)

ex.75 Fast det finns alltid en risk att en snabb körande bil kolliderar med en, även när man bara *promenerar* längs vägen.* (flicka 3)

Vid sidan av vanliga verb som *köra* och *cykla* vill jag också ta upp speciella verb som eleverna använder och som skiljer sig från varandra. De mest sällsynta fysiska verben som flickor använder är *darra* (se exempel 76), *fixa*, *kliva*, *spruta*, *stjälpa*, *tvärbromsa* (se exempel 77), och *välta*.

ex.76 Så kanske man borde ha en lag att man inte efter klockan tio får ha volymen så högt att vägarna *darrar*. (flicka 1)

ex.77 Det är osäkert att åka så om man måste *tvärbromsa*, *flygger** dem och hårt. (flicka 7)

Pojkar använder verb som t.ex. *färdas* (se exempel 78), *pumpa* (se exempel 79), *sladda* (se exempel 80) och *slippa* (se exempel 81). Pojkar använder olika verb jämfört med flickor men deras budskap är detsamma fast olikt uttryckt och med olika nyanser. En pojke använder verbet *pumpa* för att beskriva hur adrenalinet pumpas då man kör mopedbilen (se exempel 79).

ex.78 Och man kan *färdas* med mopedbil lite längre vägar också. (pojke 5)

ex.79 Jag tycker själv om att *köra* moped för *att* om det är en kraftig moped *har* man inte tråkigt när man *kör*, utan adrenalinet *pumpar* och det är roligt att *köra* (pojke 7).

ex.80 Men igen kan moppebilens bränsle användas i onödan när ungdomarna åker ut för att *sladda* på grusplanen. (pojke 5)

ex.81 ”Men mamma jag skulle slippa till skolan och till staden och alla andra har mopedbilar också”, säger han surt. (flicka 13)

Flickor tar i beaktandet också att man kan *ärva* mopedbilen medan pojkar inte talar om möjligheten att *ärva* utan *köpa* (se exempel 82). Det är mest flickor som tar upp ordet *förorena* och bara en pojke (se exempel 83). Båda könen använder adjektivet *miljövänlig* (se 7.3.1.2).

ex.82 Ungdomen kan sällan samla ihop tillräckligt med pengar för att själv *köpa* bilen. (pojke 7)

ex.83 Den använder diesel och *förorenar* inte så mycket. (pojke 2)

Ett par flickor tar också upp verbet *skjutsa* t.ex. då de skriver om föräldrar som skjutsar barn till hobbyer (se exempel 84). Pojkar använder i lägre grad verbet *skjutsa* fast det torde vara vanligt också bland pojkar (se exempel 85).

ex.84 Föräldrarna behöver inte slösa sin tid för att *skjutsa* sina barn till hobbyer. (flicka 1)

ex.85 Man har hittat på bussar till att *skjutsa* människor. (flicka 13)

Pojkar skriver också om väderleken och hur det är att *köra* i vinter och i regn och använder verb *regna* och *snöa* (se exempel 86). En flicka använder också verbet *regna*.

ex.86 Dessutom är den mycket säkrare än skoter och moped för att man kan se bättre när det *snöar* eller *regnar*. (pojke 2)

En pojke använder bara en gång verbet *tuna* medan i flickors texter har det två belägg (se exemplet 87). Pojkar använder verbet *trimma* (se exempel 88).

ex.87 Man kan också *tuna* mopedbil. (flicka 10)

ex.88 Fast många *trimmar* den, men inte ens nära så många som *trimmar* en vanlig moped. (pojke 10)

Allt som allt kan man konstatera att det faktiskt finns skillnader i sättet hur flickor och pojkar använder olika slags verb, speciellt med tanke på fysiska fältet. Trots det verkar det så att båda könen har samma verb som är de tre frekventaste verben. Ordningen mellan de tre verben kan växla men över lag är de samma.

7.2.4 Sammanfattning av verbanalys

Allt som allt är val av verb som eleverna använder rätt så likadana i sina texter. På grund av att materialet är så litet kan jag inte göra vidare generaliseringar. I fråga om logiska fältet finns det samma verb i både pojkars och flickors frekvensordlistor. Både pojkars och flickors listor finns det verb som *vara*, *ha* och *få*. I fråga om psykiska och sociala fältet finns det endast ett verb som är detsamma i topp tre hos båda könen. Det frekventaste verbet hos båda könen är *tycka* men två andra verb i topp tre bland flickorna är *lära sig* och *se* och bland pojkarna *se* och *tänka*. I fysiska fältet skiljer flickors och pojkars verb rätt så mycket från varandra fast än de tre frekventaste verben är återigen desamma. De är *köra*, *göra*, *köpa*. När det gäller verb som har låg frekvens kan man se mera skillnader men det finns inte någon klar slutsats som jag kan dra av dessa resultat.

7.3 Adjektiv

Allt som allt är adjektivantalet mycket mindre jämfört med substantiv och verb. I detta avsnitt kategoriserar jag adjektiv i två grupper, nämligen i *relativa adjektiv* och *absoluta adjektiv* (se 6.3). Jag delar adjektiv vidare in i grupper som växer ur mitt material. Jag undersöker vilka slags substantiv adjektiven skildrar och bildade tre grupper efter det. En grupp består av adjektiv som eleverna har valt att använda för att beskriva människor. Med människor menar jag alla ord som refererar till personer och familjemedlemmar. I texterna kom det upp adjektiv som t.ex. skildrar människors ålder, utseende, förmögenhet, psykisk och fysisk tillstånd. Eleverna använder t.ex. adjektiv *stolt*, *berusad* och *omogen* för att beskriva människor. Den andra kategorin består av adjektiv som eleverna använder för att beskriva olika slags fordon. Eleverna skildrar fordon med många olika adjektiv t.ex. *onödig*, *praktisk*, *farlig*, *dyr*, *riktig*, *stor*, *hållbar* och *trimmad*. Tredje gruppen består av adjektiv som skildrar andra egenskaper och företeelser än människor och fordon. I exemplen som jag har i analysdelen tar jag fram vilket adjektiv används för att beskriva vilket substantiv. Samma adjektiv kan förekomma i varje tabell eftersom eleverna har använt olika adjektiv ganska mångsidigt och t.ex. adjektiv *ny* förekommer både i listan av fordonsbeskrivande adjektiv och i listan övriga. En pojke beskriver mopedbilar med adjektivet *ny* och en annan pojke beskriver mopedskortsförändringen med adjektivet *ny*.

Under varje kategorisering har jag gjort en tabell vilket visar alla adjektiv som förekommer i texter. I tabeller finns det tre kolumner, alltså flickor, pojkar och totalt. I varje kolumn finns det sist procentandel som visar hur många procent av sammanräknade totalmängden adjektiv är det fråga om. Sedan har jag jämfört antalet adjektiv med totalantal av alla adjektiv och som resultat har jag fått procentandel under varje kolumn. Jag kommenterar också om ett ord är ”vanligt”. Jag baserar mina kommentarer på Hassler-Göranssons frekvensordlista.

7.3.1 Relativa adjektiv

Relativa adjektiv utgör majoriteten av adjektiv och för tydlighetens skull har jag kategoriserat relativa adjektiv vidare i tre olika underkategorier på grund av hur de används. Jag har underkategorier bara för relativa adjektiv eftersom det finns så få absoluta adjektiv i materialet. Om man granskar positivformen är de flesta adjektiv helt relativa eller helt absoluta (Hultman 2003: 161). Det finns också adjektiv som kan grupperas i båda grupperna men jag motiverar varför jag har beslutit att kategorisera adjektiven i en viss grupp.

7.3.1.1 Relativa adjektiv som används för att beskriva människor

I detta avsnitt diskuteras de relativa adjektiv som eleverna använder för att beskriva människor. I tabellen 13 har jag listat alla relativa adjektiv som fanns i texterna. Jag har räknat hur många adjektiv det finns totalt hos flickor och pojkar. Sedan har jag jämfört antalet adjektiv med totalantal av alla adjektiv och som resultat har jag fått andelen under varje kolumn. Tabellen 13 nedanför visar att adjektivantalet i fråga om relativa adjektiv för flickor och pojkar är rätt så jämnt.

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
dålig	3	ung	3	gammal	4
gammal	2	gammal	2	ung	4
berusad	2	rik	1	dålig	3
borgelig	1	slö	1	rik	2
intelligent	1	bra	1	berusad	2
omogen	1	miljövänlig	1	bra	1
oerfaren	1	irriterad	1	borgelig	1
ung	1	fin	1	cynisk	1
oenig	1	prydlig	1	fin	1
rik	1	cynisk	1	intelligent	1
stolt	1	interreserad	1	intresserad	1
konservativ	1	svettig	1	irriterad	1
fri	1	trött	1	oenig	1
		full	1	oerfaren	1
				omogen	1
				prydlig	1
				slö	1
				stolt	1
				konservativ	1
				fri	1
				svettig	1
				trött	1
				full	1
	17		17		33
	8 %		8 %		8 %

Tabell 13 Fördelning av människobeskrivande relativa adjektiv.

Av tabellen 13 kan det tolkas att flickor använder bara två adjektiv mer jämfört med pojkar. Pojkarna använder alltså 13 olika adjektiv medan flickorna varierar sin adjektivanvändning och använder 14 olika adjektiv. Om man räknar alla relativa adjektiv som beskriver människor använder båda pojkarna och flickorna 17 relativa adjektiv. De här siffrorna utgör en andel på 8 både för pojkar och flickor (se tabell 13) om det jämförs med totalantal av adjektiv som är 414. Det finns inte någon klar skillnad i adjektivantalet med tanke på människobeskrivande adjektiv. Även om adjektivantalet är jämnt använder flickor och pojkar olika adjektiv. Det finns få samma adjektiv som både pojkar och flickor använder och dessa adjektiv är generella såsom *ung*, *rik* och *gammal* (se exempel 89, 90 & 91).

Ex. 89 Mopedbilen är till nytta i många *unga* människors liv. (flicka 4)

Ex. 90 Men det finns alltid dem* som har *rika* föräldrar som vill köpa alla finheter, så som mopedbilar. (pojke 7)

Ex. 91 Mopedbilen var först menad för *gamla* människor som inte får köra normal bil. (pojke 9)

Pojkar beskriver personer i sina texter t.ex. med adjektiv *omogen*, *oerfaren* och *intelligent* (se exemplen 92, 93 & 94). I exemplet 92 använder en pojke adjektivet *omogen* för att beskriva tonåringar. I exemplet 93 skriver en pojke om *oerfarna* körare och i exemplet 94 använder en pojke adjektivet *intelligent* för att beskriva flickor som köper mopedbilar.

ex.92 En stor del av tonåringar är så pass *omogna* att de* kan lätt bli allvarliga olyckor med mopedbilar. (pojke 3)

ex.93 På vintern kan det vara väldigt halt på vägarna och *oerfarna* tonåringar kan inte hantera bilen så bra. (pojke 3)

ex.94 Om det finns några fel på bilen, försöker säljaren ofta mörka vad man bara kan för att mopedbilar ofta köps* av mindre *intelligenta* tonåriga flickor. (pojke 1)

I pojkars texter finns det också adjektiv *berusad*, *konservativ* och *fri*. I exemplet 95 tar en pojke fram aspekten om rattfylleri och olyckor. Han beskriver chauffören med adjektivet *berusad*. En pojke använder adjektivet *konservativ* för att beskriva familjen (se exempel 96). I exemplet 97 tar en pojke fram aspekten om friheten och hur det kan kännas då man inte behöver vara chaufför för sina barn hela tiden.

ex.95 Oftast händer olyckorna när chauffören är *berusad* och har tagit fler* personer in i mopedbilen än lagen tillåter, alltså 2 personer. (pojke 8)

ex.96 En annan orsak kan vara att familjen inte vill identifiera sig som eller att den är *konservativ* när det gäller moderna bekvämligheter. (pojke 1)

ex.97 Föräldrarna hinner med mera och känner sig *friare*. (pojke 5)

I flickornas lista finns det adjektiv som *fin*, *prydlig*, *slö*, *cynisk* och *irriterad svettig*, *trött*. I exemplet 98 använder en flicka adjektiven *prydlig* och *fin* för att beskriva människor som kör med mopedbilar. I exemplet 99 generaliserar en flicka liksom alla ungdomar vore *slöa*. I exemplet 100 beskriver en flicka sin ståndpunkt mot mopedbilar med adjektivet *cynisk* och i exemplet 101 använder en flicka adjektivet *irriterad* för att beskriva folkets attityd till ungdomar som kör mopedbilar. En flicka använder adjektivet

miljövänlig i sin text. Genom att använda adjektivet *miljövänlig* tar hon fram aspekten om miljön (se exempel 102). I exemplet 103 använder en flicka adjektivet *svettig* och *trött* för att beskriva sig själv efter en cykeltur.

ex.98 Om man inte* är för *fin* och *prydlig* för att kliva i bussen och sitta på sin rumpa när man bär en stor väska skall man kanske lite tänka på sitt liv. (flicka 13)

ex.99 Ungdomar är *slöa* som inte orkar ta bussen och jag undrar vad som kommer att hända i framtiden. (flicka 6)

ex.100 Men jag är ganska *cynisk* mot mopedbilar. (flicka 13)

ex.101 De barn som får en mopedbil kan inte alla trafikregler, därför blir människor *irriterade*. (flicka 12)

ex.102 Så om man vill vara *miljövänlig*, så ka man åka med buss eller cykla och låta bli att köpa mopedbil. (flicka 10)

ex.103 När jag är framme i Nokia centrum är jag *svettig* och *trött* och om det har regnat har min frisyra blivit dålig och sminken* runnit av. (flicka 2)

Det finns endast tre personbetecknande adjektiv som var desamma hos flickor och pojkar, nämligen *gammal*, *ung* och *rik*. Flickorna i materialet beskriver människors mentala drag med annorlunda adjektiv jämfört med pojkar. Variationen i adjektivanvändningen är stor och de flesta adjektiven används bara en gång.

7.3.1.2 Relativa adjektiv som används för att beskriva fordon

I detta avsnitt presenterar jag alla sådana relativa adjektiv som används för att beskriva fordon. Med fordon menar jag bilar, mopedbilar, mopeder, osv. Totalt använder pojkarna 106 adjektiv och flickorna 124 adjektiv. I exemplen syns det bättre om det är fråga om mopedbilar eller andra fordon. Procentandel är för flickorna 55 och för pojkarna 55 så det finns ingen skillnad i detta avseende.

en flicka adjektivet *bra* för att värdera mopedbil. Hon tycker att mopedbilen är bättre än skotern och mopeden.

ex.104 Många tycker att den är *onödig*, men jag tycker att den behövs. (flicka 9)

ex.105 Den (mopedbilen) är liten och lätt som* förstås är bra i några situationer men på* tanke på bilolyckor är den mycket farlig. (flicka 6)

ex.106 Jag tycker att mopedbilar är onödigt *dyra* för två passagerare och att man inte ens kan köra på motorväg med den. (pojke 4)

ex.107 Med så mycket pengar får man en *ny* Peugeot 307 Sport från Belgien. (pojke 3)

En hel del av adjektiven som finns i texterna används för att beskriva subjektiva omdömen. Båda könen använder adjektivet *bra* 9 gånger (se exemplen 108 & 109). Två pojkar använder adjektivet *dålig* (se exempel 110) två gånger medan flickor 3 gånger så det syns inte skillnader i användning av adjektiv som beskriver omdömen.

ex.108 Mopedbilen är *bättre* än skotern och mopeden för dit* ryms mera saker. (flicka 9)

ex.109 Den är *bra* för att man kan köra med den* på vintern. (pojke 4)

ex.110 Min egen åsikt om mopedbilar är att de är *onödiga, dåliga, farliga* och en stopp för trafiken. (pojke 3)

Allt som allt använder båda könen rätt så generella adjektiv och många adjektiv har också sitt antonyma par, dvs. *begagnad-ny* (se exempel 111) och *farlig-trygg* (se exempel 112). I Hassler-Göranssons undersökning adjektiv *ny* har 87 belägg i frekvensordlista. Det mest frekventa ordet i hennes material är *och* med 3642 belägg (Hassler-Göransson 1965: 535). Skribenterna jämför mångsidigt mopedbilarnas goda och dåliga sidor med varandra och därför är de också tvungna att använda motsättningar och kontrastera olika saker.

ex.111 I fall bilen är *ny* och *fin* kostar den mera än en *begagnad*.

ex.112 Mopedbilen är *tryggare* än en skoter men *farliga* olyckor kan ändå utspelas. (flicka 1)

Som det kan ses av tabellen 14 är *onödig* (se exempel 104) det allra frekventaste adjektivet som båda könen använder i sina texter, pojkar har 11 belägg och flickor har 13 belägg. Båda könen använder adjektivet *onödig* för att beskriva mopedbilar. Både adjektiven *vanlig* och *riktig* (absolut adjektiv) används för att referera till personbilar (se exempel 113). Av tabellen 14 kommer fram att pojkar använder adjektivet *miljövänlig* 8 gånger medan två flickor använder adjektivet *miljövänlig* bara två gånger (se exempel 114). Däremot använder flickor omskrivningar fyra gånger. De använder fraser *bra för naturen*, *vänlig mot miljön* och omvänd ordpar *dålig för miljön* (se exempel 115).

ex.113 Men de är ändå mindre och lättare än *vanliga* bilar. (flicka 10)

ex.114 Mopedbilen är kanske inte så *miljövänlig* men den förbrukar inte så mycket som en bil. (flicka 10)

ex.115 Många tycker att den är *dålig för miljön* och att unga skulle kunna åka buss eller cykel. (flicka 4)

Som kan ses av de här exemplen båda könen skriver nästan samma mening och man kan inte dra några slutsatser av det här. *Riktig* och *vanlig* syftar på bilar i uttrycket *riktig bil* och *vanlig bil*. En skribent skriver om ”stora vanliga bilar” och en pojke jämför också mopedbilar med *riktiga* bilar (se exempel 116).

ex.116 Förbrukningen är liten fast trimmad går det ändå inte så mycket diesel i den som i en *riktig* bil.

Användbar och *praktisk* är adjektiv som dyker upp i flickors texter. De två adjektiven kan också användas som synonym även om adjektiven har lite olika aspekter (se exempel 117 & 118). Pojkar för sin del använder inte alls adjektivet *användbar* i sina texter. Antonym för *praktisk* och *användbar* är förstås *onödig* som kommer fram i både flickors (11 belägg) och pojkars (13 belägg) texter (se exempel 77). I själva verket är *onödig* det allra frekventaste adjektiv med 24 totalt belägg. För nästan alla adjektiv finns också belägg på antonymer, vilket tyder på att eleverna har funderat mångsidigt på hur mopedbilen kan vara nyttig och helt onödig. I exemplet 119 skriver en pojke att mopedbilar är *praktiska* men inte så *hållbara*. Pojkar använder adjektivet *praktisk* sju gånger medan enbart en flicka använder adjektivet *praktisk*.

ex.117 Många tycker att de är farliga och onödiga men jag tycker att de är *användbara*. (flicka 1)

ex.118 Fast jag inte själv har en mopedbil, tycker jag att den säkert är ganska *praktisk*. (flicka 6)

ex.119 De är *praktiska* men inte så *hållbara* jämfört med priset. (pojke 8)

Enbart en pojke använder adjektivet *liten* för att beskriva en bil medan flickor använder samma adjektiv för att beskriva en bil (se exempel 120) en gång och för att beskriva mopedbilar sex gånger (se exempel 121). I exemplet 121 beskriver en flicka mopedbilen med adjektivet *liten*. Pojkar använder adjektivet *stor* sex gånger medan flickor använder det bara två gånger (se exempel 122). Så det syns några skillnader också i måttuttryck mellan könen. Pojkar använder adjektivet *stor* oftare än flickor och flickor för sin del använder adjektivet *liten* oftare än pojkar.

ex.120 Den (mopedbil) kostar lika mycket som en *liten* bil och är gjord av bara plåt och plast! (flicka 7)

ex.121 Den (mopedbil) är så *liten* och lätt, så om man krockar med den, går den lätt sönder. (flicka 4)

ex.122 De är så pass *stora* att man kan ta med sig många saker och väskor, till exempel till träningarna. (pojke 3)

Sammanlagt använder pojkarna 106 adjektiv och flickorna 124 adjektiv. Flickorna använder numerärt 18 adjektiv mer. Flickorna har sammanlagt 37 olika relativa adjektiv som beskriver fordon medan pojkarna har 30 olika relativa adjektiv, så flickornas belägg på olika adjektiv varierar mera än pojkarnas. De tre frekventaste adjektiven hos flickorna är *onödig*, *liten* och *bra*. Pojkar har de här adjektiven på första, tredje och femte plats i sin frekvenslista.

7.3.1.3 Övriga relativa adjektiv

I det här avsnittet samlar jag alla adjektiv som varken beskriver människor eller fordon utan som har använts för att beskriva både konkreta och abstrakta fenomen. Av tabellen 15 framgår vilka adjektiv som förekommer i texterna.

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
stor	10	bra	14	bra	20
bra	6	stor	11	stor	21
dålig	6	dålig	7	dålig	13
positiv	4	hög	4	hög	6
olik	3	ny	3	positiv	6
negativ	3	dyr	2	allvarlig	4
högt	2	låg	2	billig	4
allvarlig	2	allvarlig	2	liten	4
liten	2	positiv	2	negativ	4
billig	3	liten	2	ny	4
förstärkta	1	billig	1	dyr	3
modern	1	lång	1	olik	3
speciellt	1	eländig	1	giftig	2
överlägsna	1	ung	1	låg	2
längre	1	delade	1	bortkastad	1
ny	1	extra	1	cynisk	1
dyr	1	skriftlig	1	delade	1
bortkastad	1	viktig	1	eländig	1
normal	1	riktig	1	extra	1
giftig	1	god	1	farlig	1
miljövänlig	1	gammal	1	fänig	1
magnifik	1	säker	1	följande	1
vanlig	1	farlig	1	förstärkta	1
lätt	1	giftig	1	gammal	1
skilt	1	fänig	1	god	1
neutral	1	cynisk	1	lång	1
		negativ	1	längre	1
				lätt	1
				magnifik	1
				miljövänlig	1
				moderna	1
				neutral	1
				normal	1
				riktig	1
				skilt	1
				skriftlig	1
				speciellt	1
				säker	1
				ung	1
				vanlig	1
				viktig	1
				överlägsna	1
	57		66		124
	25 %		25 %		25 %

Tabell 15 Fördelning av övriga adjektiv.

I den här kategorin har jag samlat alla adjektiv som inte skildrar människor eller fordon. Den här kategorin skapades eftersom jag ville veta vilka adjektiv eleverna använder för att beskriva olika saker. Jag tar upp olika adjektiv som förekommer i texterna. Pojkarna

använder 21 olika adjektiv och sammanlagt 54 adjektiv för att beskriva annat än personer och fordon. Flickorna använder 24 olika adjektiv men tillsammans använder de 55 adjektiv. Procentandel av övriga adjektiv för pojkar är 28 och för flickor 25. Det finns 11 adjektiv som är gemensamma för grupperna. Pojkar använder några speciella adjektiv som *bortkastad*, *magnifik* och *överlägsen* och skildrar till exempel attityder. Adjektivet *bortkastad* används för att skildra bensin och adjektivet *billig* för diesel (se exempel 123). I exemplet 124 skriver en flicka om mopedbilens hastighet och hur *hög* den kan vara. Adjektivet *hög* är också frekvent i flickors texter, det fick nämligen fyra belägg. Flickor skildrar volym, priset, hastighet och musik med adjektivet *hög* (se exempel 124).

ex.123 Det är i alla fall *bortkastad* bensin att köra med mopedbilarna. (pojke 3)

ex.124 Som tur den är gjord så att dens *högsta* hastighet bara kan stiga upptill 45 km/h. (flicka 5)

Adjektiv *bra* och *dålig* var frekventa i pojkarnas lista. Adjektiv *positiv* och *negativ* var också frekvent. Pojkar använder både adjektiv *positiv* och *negativ* med huvudorden sak och del (se exempel 125). Adjektivet *olik* används med huvudorden märk och åsikt. I flickornas lista är det absolut frekventaste adjektivet var *bra* med totalt 14 belägg (se exempel 126). De använder adjektivet för att skildra olika ord, till exempel trafikträning, övning, körkunskap och nyttighet. De huvudorden är mer relaterade till körning med mopedbilen. Det var en intressant skillnad mellan flickor och pojkar. De använder adjektivet *dålig* precis som pojkar men flickor skildrar andra saker än pojkar med adjektivet. Ord som flickor skildrar med *dålig* var frisyrr, säkerhet, egenskaper och sidor. En flicka skriver om sin frisyrr och att den blir *dålig* (se exempel 127). Adjektivet *dålig* fick sammanlagt sju belägg i flickors texter. Flickor använder adjektivet *bra* sammanlagt 14 gånger medan pojkar har bara sex belägg för adjektivet *bra*.

ex.125 Men fast det finns *positiva* saker med mopedbilar så finns det också *negativa* saker. (pojke 6)

ex.126 Men jag själv tycker att den är *bra* trafikträning. (flicka 4)

ex.127 Om det har regnat har min frisyrr blivit *dålig* och sminket runnit av. (flicka 2)

ex.128 Jag tycker att körproven är *bra* men det är inte *bra* att fast man gör* mopedbil-körkortet så får man inte köra med skotern eller mopeden. (flicka 9)

I pojkars lista som innehåller ”övriga” adjektiv det frekventaste adjektivet är *stor* (se exempel 129). De använder adjektivet *stor* 10 gånger för att referera till exempel till storlek och kvantitet (se exempel 130). De huvudord som pojkar skildrar är säkerhetsrisk, fördel, fara, motor, mängd och del. Flickor använder adjektivet *stor* för att skildra träningsväska, bagageutrymmet, tank och problem osv. (se exempel 131). Adjektivet *stor* får 9 belägg i flickors texter.

ex.129 Man kan också åka och handla med den, sådana *stora* köp i butiken (pojke 2)

ex.130 Mopedbilen har en överraskande *stor* motor. (pojke 9)

ex.131 Om man ska åka till träningar många gånger i veckan och ska ha med sig en *stor* träningsväska, kan mopedbilen vara ganska nyttig. (flicka 1)

I gruppen övriga är de tre frekventaste adjektiven desamma hos båda könen. De adjektiven är *stor*, *bra* och *dålig*. Båda könen har dem i topp tre i sina frekvenslistor. Det finns också andra adjektiv i gruppen övriga men de där tre adjektiven är frekventaste hos båda könen. De enstaka adjektiven skiljer sig mycket från varandra.

7.3.2 Absoluta adjektiv

Som sagt absoluta adjektiv beskriver egenskaper som inte är beroende av den entiteten som de skildrar. Tvärtemot relativa adjektiv är absoluta adjektiv inte graderbara utan entiteten antingen har eller inte har den egenskapen. Absoluta adjektiv är ganska sällsynta i mitt material. De var också rätt så svåra att skilja från de relativa adjektiven eftersom det inte finns entydiga gränser mellan de två typerna. Det frekventaste adjektivet som pojkar använder i sina texter är *riktig*. Andra lite mera sällsynt använda adjektiv är *förstärkt* och *skilt*. Jämfört med relativa adjektiv är procentandelen av

absoluta adjektiv mindre. Pojkar använder också samma absoluta adjektiv som flickor. Bland flickorna är det mest frekventa adjektivet *riktig*. Andra frekventa adjektiv är *delade*, *extra* och *trimmad*. I materialet finns det också ett par andra adjektiv som utgörs av participformer, nämligen *krossade* och *delade* men överhuvudtaget är antalet particip liten. Med tanke på att de absoluta adjektiven är så få är det inte vettigt att dela in dem i tre kategorier utan jag delar adjektiven in i betydelsegrupper och sedan ser man på vilket huvudord de bestämmer. Nedan presenteras en tabell 16 som visar alla absoluta adjektiv som finns i elevtexterna.

TOTALT	
riktig	12
trimmad	4
olik	3
normal	3
använd	2
begagnad	2
otrimmad	2
delade	2
dieseldriven	1
extra	1
fyrhjulig	1
förstärkt	1
tvåhjulig	1
vardaglig	1
krossad	1
välfungerande	1
betalande	1
bortkastad	1
extra	1
följande	1
neutral	1
riktig	1
skilt	1
	45
	11 %

Tabell 16 Alla absoluta adjektiv som finns i texterna.

Tabell 16 visar att det finns det enbart 23 olika adjektiv som är absoluta. Sammanräknad procentandel för absoluta adjektiv är 45 vilket motsvarar 11 % av alla adjektiv. Det frekventaste adjektivet är *riktig* och 17 adjektiv av totalt 25 adjektiv förekommer endast en gång. Jag har delat absoluta adjektiv vidare in i två underkategorier, enligt om de bestämmer *fordon* eller *övriga*.

7.3.2.1 Absoluta adjektiv som beskriver fordon

I texter finns det rätt så många absoluta adjektiv då man granskar adjektiv som används för att beskriva fordon. Det finns flera particip med i fråga om absoluta adjektiv.

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
riktig	6	riktig	6	dieseldriven	1
otrimmad	2	trimmad	2	extra	1
trimmad	2	extra	1	fyrhjulig	1
normal	2	krossad	1	förstärkt	1
dieseldriven	1			krossad	1
fyrhjulig	1			normal	2
förstärkt	1			otrimmad	2
vardaglig	1			riktig	12
tvåhjulig	1			trimmad	4
välfungerande	1			tvåhjulig	1
				vardaglig	1
				välfungerande	1
	18		10		28
	9 %		5 %		7 %

Tabell 17 Fordon beskrivande absoluta adjektiv

Det finns också ett par adjektiv i materialet som fäste min uppmärksamhet. Pojkar koncentrerar sig för att beskriva mopedbilens konkreta utseende. En pojke använder adjektiv *tvåhjulig* samt *fyrhjulig* (se exempel 132). Båda könen använder adjektivet *trimmad* och pojkar har också använt adjektivets antonym *otrimmad* (se exempel 133). En pojke beskriver mopedbilen med adjektivet *dieseldriven* (se exempel 134).

ex.132 Riksdagen har planerat att skilja *tvåhjuliga* från lätta *fyrhjuliga*, alltså man skulle behöva ett skilt körkort för mopeder och mopedbilar. (pojke 8)

ex.133 *Otrimmade* mopedbilar åker ofta fortare i medeltal än *otrimmade* mopeder. (pojke 1)

ex.134 Mopedbilen är väldigt lätt och alltid *dieseldriven* som gör att den förbrukar mycket mindre än en bil och därför är miljövänligare. (pojke 10)

ex.135 Mopedbilen var först menad för gamla människor som inte får köra *normal* bil numera. (pojke 9)

ex.136 Självklart är det lönsamt för en stor familj att ha en *extra* bil, som går i arv. (flicka 11)

Två pojkar använder också adjektivet *normal* i sina texter (se exempel 135). I flickors lista finns det också adjektivet *extra* (se exempel 136). I pojkarnas lista finns det absoluta adjektiv som *fyrhjulig*, *dieseldriven* och *välfungerande*. I användningen av adjektiv som beskriver fordon syns det inte klara skillnader mellan flickor och pojkar. De flesta av adjektiven i denna grupp används bara en gång. Två av de adjektiv som används av flera skribenter används både av pojkar och flickor. Enbart ett adjektiv, *otrimmad*, används bara av pojkar.

7.3.2.2 Övriga adjektiv

I detta avsnitt presenterar jag alla absoluta adjektiv som inte beskriver fordon. Av tabellen 18 nedan kan man märka att det inte finns så många adjektiv som är absoluta. Sammanlagt använder flickorna och pojkarna 13 absoluta adjektiv. Pojkarna använder 7 absoluta adjektiv medan flickorna 6 absoluta adjektiv. Pojkarna använder fem olika adjektiv och ett och samma adjektiv tre gånger. Flickorna använder fyra olika adjektiv och ett adjektiv två gånger.

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
olik	3	delade	2	olik	3
bortkastad	1	betalande	1	delade	2
skilt	1	extra	1	bortkastad	1
neutral	1	följande	1	betalande	1
normal	1	riktig	1	extra	1
				följande	1
				neutral	1
				normal	1
				riktig	1
				skilt	1
	7		6		13
	4 %		3 %		3 %

Tabell 18 Övriga absoluta adjektiv.

Som det kan tolkas av tabellen 18 använder pojkar adjektiv *olik* tre gånger. De huvudord som pojkar beskriver med adjektiv *olik* är åsikt och märke. Pojkar använder adjektiv *olik* två gånger för att beskriva huvudordet åsikt (se exempel 137). En pojke använder också adjektivet *normal* och huvudordet är bensin (se exempel 138). En pojke använder adjektivet *neutral* för att beskriva sin åsikt om mopedbilar (se exempel 139).

Adjektivet *normal* finns också med i listan då elever beskriver fordon. En pojke använder också adjektivet *neutral* för att beskriva attityder. Pojkar använder också adjektivet *neutral* för att beskriva fordon.

ex.137 Alla har *olika* åsikter om mopedbilarna. (pojke 4)

ex.138 Dieselsensinen är bättre för naturen än *normal* bensin. (pojke 7)

ex.139 Min åsikt är ganska *neutral*. (pojke 9)

Adjektivet *delade* finns med i flickors lista två gånger. Andra adjektiv i flickors lista är *extra*, *följande*, *betalande* och *riktig*. De huvudord som adjektiven beskriver är avgift, generationer, föräldrar och körprov. Flickor använder adjektivet *delade* (se exempel 140) och pojkar använder adjektivet *olik* då de beskriver åsikt. Båda könen refererar till samma sak men använder olika adjektiv. Pojkarna i materialet skriver inte om föräldrar som betalar mopedbilen men en flicka använder adjektivet *betalande* för att beskriva föräldrar (se exempel 141).

Ex.140 Jag skulle nog tycka att det vore roligt att ha ”en mauto” men jag har *delade* åsikter om den här saken. (flicka 8)

Ex.141 I verkligheten passar mopedbilarna alla som bara ser nyttan med dem, det gör nog oftast alla unga, men gör de *betalande* föräldrarna det, det är en annan sak. (flicka 7)

Allt som allt syns det ingen klar tendens mellan flickor och pojkar utan de använder rätt så olika adjektiv. I gruppen övriga finns det inga adjektiv som är desamma.

7.3.3 Sammanfattning av adjektivanalys

Summa summarum använder flickor och pojkar i stort sett samma antal adjektiv. Procentuellt kan man inte heller se tydliga skillnader men då man granskar adjektiven kvalitativt kommer det fram intressanta skillnader. Fast båda könen beskriver människor med 17 adjektiv, är dessa adjektiv olika. Flickorna och pojkarna använder endast tre adjektiv som är desamma. I fråga om adjektiv som används för att beskriva fordon syns det litet mera skillnader än i människobeskrivande adjektiv. Flickorna använder mer

beskrivning och de använder sammanlagt 37 olika adjektiv för att beskriva fordon. Pojkarna använder bara 30 adjektiv fast procentuellt kan det inte ses skillnader mellan flickor och pojkar. I fråga om absoluta adjektiv syns det inte tydliga skillnader. Alla andra adjektiv som används för att beskriva andra företeelser och substantiv i texter har jag kategoriserat i gruppen övriga. Det syns inte klara numerära skillnader i den gruppen heller. Flickorna använder 18 olika adjektiv medan pojkarna använder 14 olika adjektiv. Alltså pojkar använder 9 samma adjektiv som flickor och flickor använder 8 samma adjektiv som pojkar. Adjektiv skiljer sig kvalitativt ganska mycket.

Absoluta adjektiv formar ett litet antal av adjektiv som eleverna använder i texter. Sammanlagt finns det bara 45 adjektiv som är absolut i hela materialet. Alltså enbart 10 % av alla adjektiv är absoluta.

8 Diskussion

Syftet med den här undersökningen var att klargöra i vilken mån flickor och pojkar använder olika ord och vilka skillnader det kommer fram i ordklassfördelningen. Som material hade jag sammanlagt 24 elevuppsatser från en skola i Södra Finland. I mitt material bestod av 13 flickor och 11 pojkar som var högstadieelever. Jag valde den här gruppen av elever eftersom i alla andra klass var ännu ojämna antal av flickor och pojkar. Jag analyserade uppsatser med hjälp av kvalitativ metod och kategoriserade substantiv, verb och adjektiv i kategorier som väckte fram från mitt material. Verb kategoriserade jag med hjälp av semantiska fältteorin. Substantiv kategoriserade jag i åtta olika grupper som var personer, fordon, trafikord, familj, nackdelar med mopedbilen, fritid, ekonomi och övriga. Jag strävade efter att kategorisera varje ord i någon kategori men några ord var jättesvåra att kategorisera i grupper så därför var jag tvungen att skapa grupp 'övriga'. Därutöver har jag gjort en kvantitativ analys som grundar sig på de ovannämnda kategoriseringarna. Därefter kommer jag att sammanfatta resultat av min undersökning.

Av allt att döma syns det inte så betydande skillnader i språkbruket av flickor och pojkar. Den största skillnaden mellan substantiven finns i kategorin som rör familjesubstantiv. I den gruppen kan ses nästan 4 % skillnad mellan flickor och pojkar i användning av familjeord. I fråga om fordonord använder flickor färre ordvariationer och därför finns det bara 14 olika ord i flickornas lista. I pojkarnas lista finns det 25 olika ord. I analysen av fritidsord kan det ses intressanta skillnader. Flickorna använder drygt 2 % mer ord som kan anknytas till fritiden. Flickorna faktiskt varierar sitt ordval mera i fråga om fritiden och fritidsaktiviteter. I flickors texter kommer det fram ord som *frisyr*, *smink* och *hobbyutrustning*. Fritidsintressen är så pass annorlunda hos flickor och pojkar att det inte är ett under att det kommer fram stora skillnader i fråga om ord som anknyter till fritiden. Fast man inte kan se procentuellt stora skillnader, visar tabellen att flickorna har i den här kategorin varierat sitt ordval mera. Redan Hultman hade konstaterat att flickor är mera familjecentrerade och det syns också av min

undersökning och dess resultat men annars kan det knappast dra skarpa slutsatser om flickors och pojkars stil, åtminstone när det gäller olika typ av substantiv.

I analysen av verb syns det några skillnader. I fråga om användning av verben som hör till fysiska fältet finns det sju procent skillnad mellan pojkar och flickor. Pojkar har använt numerärt 36 verb färre än flickor. Pojkar hade 37 olika verb medan flickor hade 48 olika verb. De frekventaste verb hos båda könen var desamma, alltså *köra*, *göra* och *gå*. Också i logiska fältet båda könen hade samma verb som frekventaste. De verben var *vara*, *ha* och *få*. I fråga om psykiska och sociala fältet flickors och pojkars frekventaste adjektiv skiljer från varandra. I pojkarnas lista finns det verb som *tycka*, *se* och *tänka* medan i flickornas lista finns det verb *tycka*, *lära sig* och *se*.

Mitt resultat visar att i fråga om adjektiv kommer det fram mer procentuell variation mellan flickor och pojkar. Pojkarna har betydligt större antal relativa adjektiv, vilket var en överraskning för mig. I Hultmans och Westmans undersökning (1977) var det tvärtom, flickorna använde mer adjektiv än pojkarna men i detta material är det alltså pojkarna som står för ett större antal. Materialet består av få absoluta adjektiv och det kan inte konstateras något tydligt i fråga om absoluta adjektiv. Båda könen använder nästan samma adjektiv och kvantitativt syns det inte heller så mycket skillnader.

I mitt resultat syns det inte samma tendensen som i Hultmans och Westmans undersökning. Hultmans och Westmans resultat visade att flickorna är mer familjecentrerade än pojkarna. Förstås en orsak till det är att texterna var så pass olika i min undersökning jämfört med Hultmans och Westmans material. Det begränsar ordval. Hultman hade också en liten annorlunda kategorisering för substantiv eftersom han hade kategoriserat dem enligt olika grunder. Hans kategoriseringar var nämligen adjektivsubstantiv, verbalsubstantiv, egennamn och metasubstantiv och därför är inte de här resultaten jämförbara.

Det kunde ha varit intressant att jämföra mina resultat med Hultmans kategorisering och göra precis som han gjorde men jag tycker att den här kategoriseringen också fungerade bra och betjänade bättre mitt syfte eftersom jag ville få fram om det finns skillnader

mellan könen när det gäller olika ordgrupper. Jag ville nämligen särskilt vara inne på hurdana ordval eleverna gör när de skriver. Genom att kategorisera substantiv tematiskt kunde jag bättre utreda det.

I teoridelen var jag inne på två begrepp *kön* och *genus*. I min undersökning har jag valt att använda begreppet kön eftersom utgångspunkten för min analys var att skilja eleverna enligt deras biologiska kön. Trots allt är begreppet genus också begrundad eftersom t.ex. forskaren Sandra Harding delar begreppet genus vidare i *strukturellt genus*, *symbolisk genus* och *individuellt genus*. I min undersökning har jag undersökt individuellt genus. Skillnader som finns i elevtexter är förmodligen mer beroende av elevernas genus än kön. Båda kön t.ex. använde adjektivet *trimmad* när de skrev om mopedbilar fast jag trodde att adjektivet skulle vara bara i pojkars texter. Mitt resultat alltså visar att det inte är uteslutande biologiska egenskaper som inverkar på elevernas ord och uttryck utan omgivningen har en större påverkan.

Adelswärd för sin del konstaterar att flickor helst vill skriva om ämnen som anknyter till familjeliv och pojkars texter kan klassificeras närmare vuxnas bruksprosa. Hultman har också lagt märke till sambandet mellan flickor och familjeliv. Familjemedlemmar är centrala också i min undersökning och det syns fyra procent skillnad då man jämför de familjeord som pojkar har använt med de familjeord som flickor har använt. Det vill säga att flickor använder relativt mer sådana substantiv som kan anknytas till familjelivet medan pojkar använder t.ex. mer ord som anknyter till fordon. Annars syns det inte drag som kan anknytas till bruksprosa inte heller hos pojkar eller hos flickor.

En av mina forskningsfrågor handlade om skillnader mellan flickor och pojkar. Av mina resultat att döma finns det några skillnader men de mindre än i Hultmans undersökning. Om man inte vet om en text är skriven av en pojke eller en flicka, kan man inte avgöra det enbart genom att titta på ordförrådet. Resultat av min undersökning alltså visar att skillnader mellan flickor och pojkar är små åtminstone med tanke på skriftspråk och ordval. Det kunde också vara intressant att undersöka talspråket mellan flickor och pojkar som är högstadieelever.

Litteratur

Adelswärd, Viveka, 1999: *Kvinnospråk och fruntimmersprat*. Helsinki: WSOY.

Allén, Sture, 1977: Några skillnader i journalistspråk. I: *Könsroller i språk. Förhandlingar vid Fredrika Bremer-förbundets symposium i Uppsala*. Rapport nr 49 från Forskningskommittén för moderna svenska (FUMS). Uppsala universitet.

Allwood, Jens, 1993: *Semantik*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Brodda, Benny, 1973: *Några semantiska grundbegrepp*. Stockholm: Språkförlaget Skriptor AB.

Cameron, Deborah, 1996: *Sukupuoli ja kieli*. Tampere: Tammer-paino oy.

Cassirer, Peter, 1999: *Stilistik och stilanalys*. Stockholm: Natur och Kultur.

Coates, Jennifer (ed.), 1998: *Language and gender: a reader*. Oxford : Blackwell.

Culler, Jonathan, 1994: *Ferdinand de Saussure*. Helsinki: Kirjapaino-osakeyhtiö Like.

Dahllöf, Mats, 1999: *Språklig betydelse*. En introduktion till semantik och pragmatik. Lund: Studentlitteratur.

Einarsson, Jan, 1978: *Talad och skriven svenska*. Lund: Studentlitteratur.

Einarsson, Jan, 2009: *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Einarsson, Jan & Hultman, Tor, 1988: *God morgon pojkar och flickor*. Om språk och kön i skolan. Stockholm: Svenskt Tryck.

Eriksson, Rigmor, 1992: *Lärarstyrd elevplanerad engelska. Slutrapport från ett språkdidaktiskt fortbildningsprojekt vid Högskolan i Karlstad*. Högskolan i Karlstad: Institutionen för moderna språk.

Harding, Sandra (ed.), 2004: *Feminist Standpoint Theory Reader*. London: Routledge.

Hassler-Göransson, 1966: *Ordfrekvenser I nusvenskt skriftspråk*. Lund: Carl Bloms boktryckeri.

Hirdman, Yvonne, 1988: *Genussystemet*. Teoretiska reflexioner kring kvinnors sociala underordning, *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 3.

Hultman, Tor, 2003: *Svenska akademiens språklära*. Stockholm: Svenska akademien.

Hultman, Tor & Westman, Margareta 1977: *Gymnasistsvenska*. Lund: Bröderna Ekstrands tryckeri AB.

Holmegaard, Margareta, 1999: *Språkmedvetenhet och ordinlärning*. Lärare och inlärare reflekterar kring en betydelsefälsövning i svenska som andra språk. Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.

Håkansson, Gisela, 1998: *Språkinlärning hos barn*. Lund: Studentlitteratur.

Jakobsson, Ann-Katrin, 2000: *Motivation och inlärning ur genusperspektiv*. En studie av gymnasieelever på teoretiska linjer/program. Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.

Larsson, Kent, 1984: *Skrivförmåga*. Studier i svenskt elevspråk. Liber förlag.

Larsson, Kent, 1989: *Språket, vetandet och inlärningen*. I: Sandqvist, Carin & Teleman, Ulf (red.), 1989: *Språkutveckling under skoltiden*. s.53-78 Lund: Studentlitteratur.

Meece, Judith, Holt, Kathleen, 1993: A pattern analysis of students' achievement goals. *Journal of educational Psychology*, 85.

Milles, Karin, 2008: *Jämställt språk*. Falun: Scandbook.

Nagy, William, 1989: *Teaching vocabulary to improve Reading comprehension*. London: International Reading Association.

Nationalencyklopedin- Uppslagsverk 2012: <http://www.ne.se/> (citerad 9.2.2012).

Niemivirtta, Markku 1997: *Mikä ohjaa oppijaa? Oppimisteoreettiset muutokset ja motivaatiotutkimuksen ajankohtaisuus*. *Kasvatus*, 28.

Norrby, Catrin, Håkansson, Gisela, 2010: *Introduktion till sociolingvistik*. Falun: Scandbook AB.

Nyström, Catharina, 2000: *Gymnasisters skrivande: en studie av genre, textstruktur och sammanhang*. Uppsala: Uppsala universitet.

Ohlsson, Maria, 2003: *Språkbruk, skämt och kön: teoretiska modeller och sociolingvistiska tillämpningar*. Uppsala: Uppsala universitet.

Om dialekter. http://swedia.ling.gu.se/info/info_omdialekter.html (citerad 5.4.2012)

Palmgren, Gorm, 2010: *Miesten äly erilaista kuin naisten*. Hämtat från <http://tieku.fi/ihminen/aivot> (citerad 28.4.2012).

Pettersson, Åke, 1982: *Hur gymnasister skriver*. Trelleborg: Tryckeriaktiebolaget.

Pettersson, Åke, 1989: Utvecklingslinjer och utvecklingskrafter i elevernas uppsatser. I: Sandqvist, Carin & Teleman, Ulf (red.), *Språkutveckling under skoltiden*. Lund: Studentlitteratur. s. 159–184

Språkvård 2009: Ska eller skall. <http://www.sprakradet.se/6113> (citerad 5.4.212).

Staberg, Else-Marie, 1992: *Olika världar, skilda värderingar. Hur flickor och pojkar möter högstadiets fysik, kemi och teknik*. Umeå: Umeå universitet.

Sunderland, Jane, 2004: *Gendered discourses*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Svaleryd, Kajsa, 2002: *Genuspedagogik : en tanke- och handlingsbok för arbete med barn och unga*. Stockholm : Liber.

Teleman, Ulf, m.fl., 1999: *Svenska Akademiens grammatik. 2 Ord*. Stockholm: Norstedts ordbok.

Af Trampe, Peter, 1990: *Språkbrukaren och orden*. Lund: Studentlitteratur.

Trudgill, Peter, 2000: *Sociolinguistics. An introduction to language and society*. London: Penguin group.

Öis, Kristiina, 2007: *Små söta prinsessor och starka hjältar*. Uppsala universitet.

Östlund-Stjärnegårdh, Eva, 2002: *Godkänd i svenska?: bedömning och analys av gymnasieelevers texter*. Uppsala : Uppsala universitet.

Bilaga 1

POJKAR	FLICKOR		TOTALT		
vara	181	vara	163	vara	344
ha	41	ha	31	ha	72
få	29	få	20	få	49
finnas	20	finnas	19	finnas	39
bli	19	kosta	15	bli	30
kosta	15	bli	11	kosta	30
ta	14	rymmas	11	ta	23
säga	8	behöva	10	behöva	17
behöva	7	ta	9	säga	15
betala	5	förbruka	8	förbruka	13
förbruka	5	säga	7	rymmas	12
vilja	4	ge	6	ge	9
ge	3	skaffa	6	betala	8
gälla	3	hålla	4	skaffa	7
äga	3	betala	3	vilja	6
öka	3	fylla	3	öka	6
bero	2	öka	3	hålla	5
minska	2	hända	2	fylla	4
spara	2	höra	2	äga	4
fylla	1	vilja	2	bero	3
fördubbla	1	växa	2	gälla	3
hinna	1	ärva	2	hända	3
hålla	1	bero	1	minska	3
hända	1	bespara	1	spara	3
innehålla	1	dela	1	växa	3
konstatera	1	jämföra	1	höra	2
leva	1	leva	1	leva	2
motsvara	1	likna	1	räcka	2
måste	1	minska	1	ärva	2
påstå	1	orsaka	1	bespara	1
rymma	1	passa	1	dela	1
räcka	1	räcka	1	fördubbla	1
skaffa	1	räkna	1	hinna	1
ske	1	skriva	1	innehålla	1
tillåta	1	släppa	1	jämföra	1
verka	1	spara	1	konstatera	1
väga	1	tillverka	1	likna	1
växa	1	välja	1	motsvara	1
ändra	1	äga	1	måste	1
				orsaka	1
				passa	1
				påstå	1
				räkna	1
				ske	1
				skriva	1
				släppa	1
				tillverka	1
				tillåta	1
				verka	1
				väga	1
				välja	1
				ändra	1
	386		356		742
	61 %		60 %		61 %

Tabell 19 Fördelning av verb i logiska fältet.

Bilaga 2

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
tycka	25	tycka	34	tycka	59
se	4	lära sig	4	se	9
tänka	4	se	4	tänka	7
kunna	3	vänta	4	kunna	6
tro	3	fråga	3	fråga	4
förstå	2	kunna	3	känna	4
försöka	2	tänka	3	lära sig	4
gilla	2	veta	3	tro	4
känna	2	anse	2	veta	4
utsätta sig	2	hoppas	2	vänta	4
betyda	1	kallas	2	gilla	3
byta	1	kännas	2	kallas	3
fatta	1	be	1	anse	2
fråga	1	bevisa	1	förstå	2
förlora	1	bry	1	förstärka	2
förstärka	1	börja	1	försöka	2
granska	1	duga	1	hoppas	2
hantera	1	fungera	1	lyssna på	2
hata	1	funka	1	utsätta sig	2
identifiera	1	följa	1	be	1
irriteras	1	förstärka	1	betyda	1
kalla	1	förstöras	1	bevisa	1
komma på	1	gilla	1	bry	1
lyssna på	1	glömma	1	byta	1
mena	1	hitta	1	börja	1
planera	1	hålla med	1	duga	1
respektera	1	hänga med	1	fatta	1
samla ihop	1	klara	1	fungera	1
skilja	1	koncentrera (på)	1	funka	1
stämma	1	leda (till)	1	följa	1
störa	1	lyssna	1	förlora	1
sätta	1	muttra	1	förstöras	1
ta sig	1	nöja	1	glömma	1
tala	1	passa	1	granska	1
underhålla	1	påpeka	1	hantera	1
undvika	1	se ut	1	hata	1
utrycka sig	1	skriva	1	hitta	1
veta	1	skämmas	1	hålla med	1
välja	1	stirra	1	hänga med	1
övertyga	1	tacka	1	identifiera	1
		tro	1	irriteras	1
		trycka	1	klara	1
		undra	1	komma på	1
		vråla	1	koncentrera (på)	1
		vädja	1	leda (till)	1
		ändra	1	mena	1
				muttra	1
				nöja	1
				passa	1
				planera	1
				påpeka	1
				respektera	1
				samla ihop	1
				skilja	1
				skriva	1
				skämmas	1
				stirra	1
				stämma	1
				störs	1
				sätta	1
				ta sig	1
				tacka	1
				tala	1
				trycka	1
				underhålla	1
				undra	1
				undvika	1
				utrycka sig	1
				vråla	1
				vädja	1
				välja	1
				ändra	1
				övertyga	1
	79		100		179
	12 %		16 %		14 %

Tabell 20 Fördelning av verb i psykiska och sociala fältet.

Bilaga 3

POJKAR		FLICKOR		TOTALT	
köra	46	köra	36	köra	82
göra	19	gå	21	gå	34
köpa	18	göra	16	göra	35
gå	13	åka	16	åka	23
använda	9	skjutsa	11	köpa	25
åka	7	använda	10	använda	19
skjutsa	5	komma	7	skjutsa	16
trimma	5	köpa	7	komma	10
krocka	4	cykla	6	trimma	9
komma	3	förorena	6	krocka	8
följa	2	krocka	4	cykla	7
regna	2	trimma	4	förorena	7
slippa	2	sitta	3	laga	3
transportera	2	spruta	3	regna	3
cykla	1	laga	3	sitta	3
dricka	1	slippa	2	spruta	3
dö	1	stiga	2	transportera	3
falla	1	tränga	2	tuna	3
fara	1	tuna	2	dö	2
färdas	1	bära	1	följa	2
föra	1	darra	1	slippa	2
förbruka	1	dö	1	slippa	2
förorena	1	fixa	1	stiga	2
handla	1	flyga	1	tränga	2
lägga sig	1	förbränna	1	bära	1
måla	1	kliva	1	darra	1
pumpa	1	kollidera	1	dricka	1
röra sig	1	konstruera	1	falla	1
skjutas	1	promenera	1	fara	1
sladda på	1	regna	1	fixa	1
snöa	1	runnit av	1	flyga	1
spela	1	skada	1	färdas	1
stanna	1	skrotas	1	föra	1
sälja	1	skruttas	1	förbruka	1
träna	1	släpa	1	förbränna	1
tuna	1	slösa	1	handla	1
		stjälpa	1	kliva	1
		stoppa	1	kolliderar	1
		styra	1	konstruera	1
		stå	1	lägga sig	1
		svänga	1	måla	1
		tanka	1	promenera	1
		transportera	1	pumpa	1
		träffa	1	runnit av	1
		tvärbromsa	1	röra sig	1
		variera	1	skada	1
		välta	1	skjutas	1
		ändrades	1	skrotas	1
		äta	1	skruttas	1
				sladda på	1
				släpa	1
				slösa	1
				snöa	1
				spela	1
				stanna	1
				stjälpa	1
				stoppa	1
				styra	1
				stå	1
				svänga	1
				sälja	1
				tanka	1
				träffa	1
				träna	1
				tvärbromsa	1
				variera	1
				vistas	1
				välta	1
				ändras	1
				äta	1
	159		191		351
	22 %		29 %		25 %

Tabell 21 Fördelning av verb i fysiska fältet.